

בנק מזרחי טפחות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

להלן הקישורים:

הצהרות לגבי גילוי
דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
תמצית דוחות כספיים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני

גילויים פיקוחיים נוספים

דוח סיכונים
תיאור המאפיינים של מכשירי ההון הנכללים בהון הפיקוחי

תוכן העניינים

10	פתח דבר
10	מידע צופה פני עתיד
11	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
16	סיכונים עיקריים
16	יעדים ואסטרטגיה עסקית
16	התפתחויות במבנה ההון
16	התפתחויות במקורות המימון
17	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
18	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
18	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
18	נושאים נוספים
19	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
19	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
19	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
19	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
21	סיכונים מובילים ומתפתחים
21	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
21	אירועים לאחר תאריך המאזן
21	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
22	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
22	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
28	ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
28	נכסים והתחייבויות
32	הון, הלימות הון ומינוף
33	הלימות הון
35	פעילות חוץ מאזנית אחרת
36	מידע כספי לפי מגזרי פעילות
46	חברות מוחזקות עיקריות
47	סקירת הסיכונים
47	התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם
48	הערכת גורמי הסיכון
49	סיכון אשראי
65	סיכון תפעולי
66	סיכון שוק וריבית
68	סיכון נדילות ומימון
69	סיכונים אחרים
69	סיכון ציות ורגולציה
69	סיכון חוצה גבולות
70	סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור
70	סיכון מוניטין
70	סיכון אסטרטגי-עסקי
71	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
71	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
71	בקרות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת הדוח התמציתי של הדירקטוריון והנהלה

11	דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים
13	מאזן - סעיפים עיקריים
14	יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)
19	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
20	השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים)
20	השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים)
21	השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים)
22	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
23	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
24	היתרות הממוצעות של הנכסים המאזניים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
24	פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי
25	פירוט הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
26	נתוני Cost-Income Ratio
	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות
27	יחס המינוף בתום הרבעון
27	נתוני הרווח והדיבידנד למניה
28	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
28	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
28	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה
29	וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
29	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
30	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
30	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
31	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
31	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
32	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
32	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
32	הרכב ההון העצמי
33	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
34	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
34	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
34	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי
35	יחס המינוף של הבנק
35	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2018
	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
35	
36	תוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
37	תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
39	תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
40	תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

41	תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
42	מגזר עסקים גדולים
43	תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
44	תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
45	תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
48	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם
49	6 הלזים הגדולים בקבוצה
50	אשראי למטרת עסקאות הוניות
50	אשראי לחברות ממונפות
	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות
50	למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
50	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
51	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
51	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
52	סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים
54	סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי
54	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים
55	סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
56	סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס
57	סיכון אשראי לפי ענפי משק
60	חשיפה למדינות זרות - מאוחד
61	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
63	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
63	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור
65	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שביגין נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
66	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
67	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
67	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
67	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
68	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
68	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן

דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה לדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2019

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 18 בנובמבר 2019 (כ' בחשוון התש"ף), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 בספטמבר 2019.

דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. תמצית הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות הפיקוח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 וביאור 1 לתמצית דוחות כספיים אלה).

בהתאם למבנה הדוחות שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים, נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל:

- דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).
- פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.
- קובץ של הדוחות הכספיים בפורמט XBRL.

בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מונגשים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאופוליטיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צירוף", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאופוליטיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כוח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר התפתחויות משמעותיות בקבוצת הבנק ותחומי פעילותה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, בביצועים, בסיכונים אליהם חשוף הבנק, וכן ביעדים ובאסטרטגיה. ככל הנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2018.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

לרבעון שהסתיים ביום						
31.3.2018	30.6.2018	30.9.2018	31.12.2018	31.3.2019	30.6.2019	30.9.2019
במיליוני שקלים חדשים						
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים						
1,081	1,345	1,236	1,260	1,231	1,543	1,214
90	129	105	121	57	89	147
373	375	378	396	409	395	400
1,544	1,849	1,719	1,777	1,697	2,027	1,761
סך ההכנסות						
82	90	61	77	76	99	70
912	⁽¹⁾ 1,325	936	⁽¹⁾ 1,211	986	1,011	998
569	557	598	683	636	648	650
550	434	722	489	635	917	693
192	212	250	268	213	318	251
343	⁽¹⁾ 207	454	⁽¹⁾ 202	404	576	422
רווח נקי⁽²⁾						

לתשעה חודשים שהסתיימו		
ביום 30 בספטמבר	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים		
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים		
4,922	3,662	3,988
445	324	293
1,522	1,126	1,204
6,889	5,112	5,485
סך ההכנסות		
310	233	245
⁽¹⁾ 4,384	⁽¹⁾ 3,173	2,995
2,407	1,724	1,934
2,195	1,706	2,245
922	654	782
⁽¹⁾ 1,206	⁽¹⁾ 1,004	1,402
רווח נקי⁽²⁾		

(1) ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו בשנת 2018, הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של שנת 2018 ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2018).

הרווח הנקי של הבנק ללא חריגים, כלומר ללא הפרשות בגין החקירה ובהתחשב בהפרשות למענקים שהיו תואמים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, היה:

ברבעון השני של שנת 2018 - 472 מיליוני שקלים חדשים.
ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 378 מיליוני שקלים חדשים.
בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 - 1,269 מיליוני שקלים חדשים.
בשנת 2018 - 1,647 מיליוני שקלים חדשים.

(2) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1,402 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח נקי מדווח של 1,004 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 39.6%. הרווח הנקי ללא חריגים⁽¹⁾ בתקופה המקבילה אשתקד הסתכם ב-1,269 מיליוני שקלים חדשים, גידול בשיעור של 10.5%.

הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 12.4%, לעומת תשואה מדווחת על ההון של 9.7% (12.3% ללא חריגים⁽¹⁾) ותשואה של 8.5% בשנת 2018 (11.6% ללא חריגים⁽¹⁾).

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-422 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 454 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. הרווח הנקי ברבעון השלישי הושפע מהירידה במדד המחירים לצרכן ברבעון הנוכחי לעומת עלייתו ברבעון המקביל אשתקד. הפער במדד בין הרבעונים המקבילים, 0.9%, אחראי להפרש של כ-113 מיליון שקלים חדשים בהכנסות הבנק בין שני הרבעונים, ראה ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר להלן.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של שנת 2019 בהשוואה לתקופות המקבילות אשתקד:

- גידול בהכנסות מפעילות שוטפת:
בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נמשך הגידול בפעילות, שבא לידי ביטוי בעליה בהכנסות מימון נטו מפעילות שוטפת ובהכנסות מעמלות.
- מדד המחירים (הידוע) לצרכן, עלה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בשיעור של 0.5% בלבד, בהשוואה לעלייה של 1.1% בתקופה המקבילה אשתקד.
ברבעון השלישי של שנת 2019 ירד מדד המחירים לצרכן ב-0.7%, לעומת עלייה של 0.2% ברבעון המקביל אשתקד. הפער במדד בין הרבעונים המקבילים, 0.9%, אחראי להפרש של כ-113 מיליון שקלים חדשים בהכנסות הבנק בין שני הרבעונים.
לפרטים ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת להלן.
- גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות:
ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הפרשה של 425 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית.
סך ההוצאות התפעוליות מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של שנת 2019 כוללות גידול בהפרשה לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים) וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות.
ראה הסבר לשינויים בכל אחד מרכיבי ההוצאות התפעוליות, להלן.

(1) ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו בשנת 2018, הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של שנת 2018 ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2018).
הרווח הנקי של הבנק ללא חריגים, כלומר - ללא הפרשות בהפרשתו ובתחשב בהפרשות למענקים שהיו תואמים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

ליום							
31.3.2018	30.6.2018	30.9.2018	31.12.2018	31.3.2019	30.6.2019	30.9.2019	
במיליוני שקלים חדשים							
							מאזן - סעיפים עיקריים
242,805	246,593	248,831	257,873	260,011	264,223	267,001	סך כל המאזן
183,628	187,055	189,796	194,381	196,271	200,728	202,578	אשראי לציבור, נטו
43,156	42,380	42,423	45,162	48,396	48,700	47,125	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,057	9,926	10,093	11,081	9,130	8,816	10,566	ניירות ערך
1,378	1,364	1,360	1,424	1,387	1,375	1,384	בניינים וציוד
187,066	189,900	192,943	199,492	204,777	205,188	207,832	פיקדונות הציבור
29,864	30,034	29,769	30,616	27,721	31,596	30,442	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
885	875	655	625	619	554	673	פיקדונות מבנקים
13,890	13,986	14,441	14,681	15,121	15,740	15,755	הון עצמי ⁽¹⁾

ההתפתחות בסעיפי המאזן מצביעה על צמיחה עקבית בפעילות הבנק, כאשר:

- סך כל המאזן ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכם ב-267.0 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 18.2 מיליארדי שקלים חדשים (7.3%) בהשוואה ליום 30 בספטמבר 2018.
- האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכם ב-202.6 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 12.8 מיליארדי שקלים חדשים (6.7%) בהשוואה ליום 30 בספטמבר 2018.
- פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמו ב-207.8 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 14.9 מיליארדי שקלים חדשים (7.7%) בהשוואה ליום 30 בספטמבר 2018.
- ההון העצמי ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכם ב-15.8 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 1.3 מיליארדי שקלים חדשים (9.1%) בהשוואה ליום 30 בספטמבר 2018. ההון העצמי ליום 30 בספטמבר 2019 דומה בהיקפו להון העצמי ליום 30 ביוני 2019, כתוצאה מדיבידנד ששולם במהלך הרבעון בגין רווחים של שני הרבעונים הראשונים של השנה. ראה להלן גם פרק הלימות ההון.

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

לרבעון שהסתיים ביום							
31.3.2018	30.6.2018	30.9.2018	31.12.2018	31.3.2019	30.6.2019	30.9.2019	
							מדדי ביצוע עיקריים
10.3	⁽⁸⁾ 6.1	13.4	⁽⁸⁾ 5.7	11.3	15.8	11.1	תשואת הרווח הנקי ⁽²⁾⁽¹⁾
0.97	0.60	1.24	0.54	1.06	1.48	1.06	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾
0.57	0.34	0.74	0.32	0.63	0.88	0.64	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
101.9	101.5	101.7	102.6	104.3	102.2	102.6	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
10.16	9.95	10.11	10.01	10.12	10.23	10.13	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
5.43	5.38	5.47	5.42	5.54	5.67	5.62	יחס המינוף ⁽⁴⁾
⁽⁹⁾ 125	120	121	116	120	118	122	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁵⁾
2.57	3.06	2.80	2.84	2.65	3.13	2.68	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
59.1	⁽⁸⁾ 71.7	54.5	⁽⁸⁾ 68.1	58.1	49.9	56.7	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
1.47	0.89	1.95	0.87	1.73	2.46	1.80	רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים) ⁽⁶⁾ (Cost Income Ratio)
							מדדי איכות אשראי עיקריים
0.81	0.81	0.81	0.80	0.80	0.80	0.81	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.09	1.12	1.17	1.23	1.25	1.28	1.29	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.18	0.19	0.13	0.16	0.15	0.20	0.14	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
0.13	0.11	0.09	0.12	0.14	0.13	0.07	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ⁽²⁾
							נתונים נוספים
67.03	67.17	62.26	63.14	74.60	82.00	86.40	מחיר מניה (בשקלים חדשים) בתום הרבעון
47	59	⁽¹⁰⁾ -	⁽¹⁰⁾ -	⁽¹⁰⁾ -	⁽¹⁰⁾ -	⁽¹¹⁾ 167	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
1.79	2.22	2.01	2.00	1.92	2.38	1.84	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
0.60	0.59	0.59	0.61	0.59	0.57	0.58	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
							לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
							2018
							2018
							2019
							מדדי ביצוע עיקריים
		⁽⁸⁾ 8.5		⁽⁸⁾ 9.7		12.4	תשואת הרווח הנקי ⁽²⁾⁽¹⁾
		0.83		0.93		1.20	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾
		0.49		0.55		0.71	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
		2.79		2.80		2.80	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
		⁽⁸⁾ 63.6		⁽⁸⁾ 62.1		54.6	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
		5.17		4.31		5.99	רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים) ⁽⁶⁾ (Cost Income Ratio)
							מדדי איכות אשראי עיקריים
		0.16		0.16		0.16	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
		0.11		0.11		0.11	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ⁽²⁾
							נתונים נוספים
		⁽¹⁰⁾ 106		⁽¹⁰⁾ 106		167	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
		1.99		2.00		2.03	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
		0.60		0.60		0.58	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי בתשעת החודשים הגיעה ל-12.4%, לעומת תשואה ללא חריגים⁽⁸⁾ של 12.3% בתקופה המקבילה אשתקד ותשואה ללא חריגים⁽⁸⁾ של 11.6% בשנת 2018 כולה, וזאת למרות הירידה בהשפעת המדד על הכנסות המימון בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019.
- יחס היעילות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נמוך מ-55%.

סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

-
- (1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
 - (2) מחושב על בסיס שנתי.
 - (3) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.
 - (4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רובד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 - (5) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, כמנוחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יחסיות במשך הרבעון המדווח.
 - (6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 - (7) שיעור הדיבידנד למניה מחושב לפי סכום הדיבידנד שחולק בפועל בתקופה המדווחת.
 - (8) ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו, בשנת 2018, הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של שנת 2018 ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2018). התשואה על ההון יחס היעילות של הבנק ללא חריגים, כלומר ללא הפרשות בגין החקירה ובהתחשב בהפרשות למענקים שהיו תואמים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, היי: תשואה על ההון ברבעון השני של שנת 2018 - 14.1%
תשואה על ההון ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 10.7%
תשואה על ההון בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 - 12.3%
תשואה על ההון בשנת 2018 - 11.6%
יחס יעילות ברבעון השני של שנת 2018 - 53.2%
יחס יעילות ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 61.3%
יחס יעילות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 - 55.5%
יחס יעילות בשנת 2018 - 57.2%
 - (9) כולל השפעת יישום החיות בנק ישראל להחלת שיעור משיכה מופחת בגין פיקדונות תפעוליים, החל מהרבעון הראשון של שנת 2018.
 - (10) לא הוכרז דיבידנד החל מהרבעון השני של שנת 2018 עד וכולל הרבעון הראשון של שנת 2019.
 - (11) ברבעון השני של שנת 2019 הוכרז דיבידנד בגין רווחי המחצית הראשונה של שנת 2019.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכונים עיקריים

במסגרת תהליך למיפוי הסיכונים של הבנק נקבעה רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי (ורכזויות אשראי), סיכון שוק, סיכון ריבית (בפרט סיכון הריבית בתיק הבנקאי), סיכון נזילות, סיכון תפעולי, לרבות סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגית המידע וסיכון משפטי, סיכון ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי-עסקי. הבנק בוחן באופן שוטף את מיפוי הסיכונים על מנת לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית, תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים ראה פרק סיכונים עיקריים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018. מידע על התפתחויות בסיכונים מוצג בפרק סקירת הסיכונים להלן, וכן בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק. ראה להלן עדכונים להערכת פוטנציאל ההשפעה של גורמי הסיכון השונים על קבוצת הבנק, בפרק סקירת הסיכונים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

לפרטים בדבר יעדי הבנק והאסטרטגיה העסקית שלו לשנים 2017-2021, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים. ביום 11 באפריל 2019 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול של הבנק, הצעת כתבי אופציה לנושאי המשרה בבנק, וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות ההון.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחנת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הרכיזויות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון וההנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הרכיזויות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקידים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הרכיזויות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמו ב-207.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-199.5 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2018, גידול של 4.2%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בשיעור של 5.2%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד גדלו בשיעור של 4.7% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של 0.3%. לפרטים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

גיוס כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר, באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

ביום 4 באוגוסט, 2019 פרסמה טפחות הנפקות תשקיף מדף, הנושא את התאריך 5 באוגוסט, 2019, להנפקת תעודות התחייבות. ביום 23 ביוני 2019 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד מסדרה חדשה (סדרה 49), בערך נקוב של 3.0 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת 3.0 מיליארדי שקלים חדשים, וכן כתבי התחייבות נדחים מותנים צמודים למדד מסוג CoCo מסדרה חדשה (סדרה 50), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן, בערך נקוב של 0.7 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת 0.7 מיליארדי שקלים חדשים.

ביום 29 באוקטובר 2019, לאחר תאריך המאזן, הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד מסדרה חדשה (סדרה 51) בערך נקוב של 2.5 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת 2.6 מיליארדי שקלים חדשים. וכן, כתבי התחייבות נדחים מותנים צמודים למדד מסוג CoCo (סדרה 50), בדרך של הרחבת סדרה, הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן, בערך נקוב של 0.4 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת 0.4 מיליארדי שקלים חדשים. בנוסף לפעילות טפחות הנפקות, קיים לבנק עצמו תשקיף מדף בתוקף מיום 25 בספטמבר 2016 (נושא תאריך 26 בספטמבר 2016), שתוקפו הוארך על ידי רשות ניירות ערך עד ליום 24 בספטמבר 2019. הבנק נערך לפרסום תשקיף מדף חדש.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא בוצעה על ידי הבנק הנפקה מכוח תשקיף זה. נכון למועד הדוחות הכספיים סך איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-30.4 מיליארדי שקלים חדשים, בהשוואה ל-30.6 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מכשירי הון מורכבים

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק), ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמו ב-2.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 2.2 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018.

לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo על ידי טפחות הנפקות, ראה לעיל.

מכשירי הון מורכבים אחרים

שטר הון אשר אינו כשיר להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ומופחת בהדרגה, ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמו ב-2.0 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליום 31 בדצמבר 2018.

כתבי התחייבויות אחרים

כתבי התחייבויות נדחים, אשר אינם נחשבים מכשירי הון מורכבים (נכללים בהון רובד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר), ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמו ב-1.1 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 1.6 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018.

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 27 בנובמבר 2017, התקשר הבנק בהסכם עם בעלי השליטה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "אגוד") המחזיקים יחדיו ב-47.63% מהון המניות המונפק והנפרע של אגוד, לרכישת מניות בנק אגוד ומיזוגו עם הבנק בדרך של החלפת מניות (להלן: "ההסכם"). כמו כן, עובר למועד ההתקשרות בהסכם, התקבלה הודעתו של בעל מניות נוסף של אגוד, המחזיק (באמצעות נאמנים) במניות אגוד המהוות כ-27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של אגוד (להלן: "בעל המניות הנוסף"). על פי ההסכם, כפי שצוין בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017, בכפוף להתקיימות תנאים מתלים שיעקרו מפורט בהסכם, יפרסם הבנק הצעת רכש חליפין מלאה (להלן: "הצעת רכש") לרכישת מניות בנק אגוד ומנגד התחייבו בעלי מניות השליטה וכן בעל מניות הנוסף להיענות להצעת הרכש, שתושלם בכפוף לתנאים המתלים שנקבעו בהסכם.

ביום 30 במאי 2018 התקבלה החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים להתנגד למיזוג (להלן: "ההחלטה"). ביום 5 באוגוסט 2018 התקשר הבנק עם בעלי המניות בתוספת להסכם (להלן: "תוספת מספר 1"), על פיה הוסכם כי הצדדים וכן אגוד יגישו ערר על ההחלטה. ערר כאמור הוגש ביום 6 בספטמבר 2018. כמו כן, הוסכם כי המועד הקובע המוארך יחול בחלוף 12 חודשים ממועד החתימה על התוספת (להלן: "המועד הקובע המוארך") וכי היה ועד למועד הקובע המוארך יינתן פסק דין לפיו הערר נדחה, או לא יינתן פסק דין בערר, אזי יבוטל ההסכם. ביום 8 ביולי 2019 התקשרו הצדדים להסכם בתוספת מספר 2 להסכם (להלן: "תוספת מספר 2").

על פי תוספת מספר 2 "המועד הקובע המוארך" הוארך ויחול ביום 30 בנובמבר 2019, אולם אם עד למועד זה לא יינתן פסק דין בהליך הערר אזי כל אחד מן הצדדים להסכם יהיה זכאי להודיע לצד השני על דחיית מועד תחולתו של "המועד הקובע המוארך" ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "המועד הקובע הנדחה"). עוד נקבע כי לבנק עומדת זכות לביטול ההסכם ככל שעד למועד הקובע המוארך או המועד הקובע הנדחה יחליט דירקטוריון הבנק כי בוצעה על ידי אגוד או שאגוד התקשר בעסקה חריגה (כהגדרת מונח זה בסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999), וזאת בנוסף על העילות המפורטות בסעיף 5.1 לדיווח המייד מיום 5 באוגוסט 2018. בנוסף, על פי תוספת מספר 2, אם לא תתקבל הסכמת בנק ישראל להארכת תקופת הנאמנות בקשר עם החזקות של בעל המניות הנוסף עד למועד הקובע הנדחה, יהיה כל צד זכאי לבטל את ההסכם, כך שלמי מהצדדים, עובדיהם, נושאי משרה, מנהלים, בעלי מניות, או חברות קשורות לא תהיינה התחייבויות כלשהן הנובעות מההסכם ו/או טענות כנגד הצדדים האחרים להסכם, עובדיהם, יועציהם, נושאי משרה בהם, מנהליהם, בעלי מניותיהם או חברות קשורות.

לפרטים נוספים בדבר הסכם עם בעלי המניות בבנק אגוד והתוספת, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017, דוח מייד מיום 30 במאי 2018 (מספר אסמכתא: 01-053347-2018), דוח מייד מיום 25 ביוני 2018 (מספר אסמכתא: 01-01-2018-060643), דוח מייד מיום 5 באוגוסט 2018 (מספר אסמכתא: 01-072859-2018), דוח מייד מיום 8 ביולי 2019 (מספר אסמכתא: 01-070000-2019).

מכירת זכויות והתחייבויות בתיק המשכנתאות

ברבעון הראשון של שנת 2019 נחתם הסכם בין הבנק ובין גוף מוסדי למכירת 80% מזכויותיו והתחייבויותיו של תיק הלוואות לדירור שסכומו הכולל הוא כ-0.7 מיליארדי שקלים חדשים. תיק הלוואות שנמכר כולל הלוואות שבהן שיעור המימון (LTV) אינו עולה על 60%. יתרת תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). בהתאם להסכם הניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל ויתפעל עבור הרוכשת את חלק תיק הלוואות שנרכש על ידה, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדירור עבור עצמו, לרבות החלק בתיק הלוואות שנתר בבעלותו.

זכייה במכרז לשירותי קסטודיאן

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018, זכה הבנק בהליך מכרזי למתן שירותי קסטודיאן לגוף מוסדי גדול, וכפועל יוצא קלט היקף משמעותי של נכסי הלקוח.

לפרטים בדבר התפתחויות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי ניהול, תפעול ו/או משמרת ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר (פעילות חוץ מאזנית אחרת), להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי, גילן של המערכות הקיימות בבנק ומעבר בנק יהב לפלטפורמה חדשה, הבנק סיים תהליך לבחינת מעבר מערכת הליבה של שוק ההון של הבנק למודול שוק ההון של פלטפורמה חדשה והחל בפרויקט ברבעון הראשון של שנת 2019. הפרויקט מתקדם ומצוי בשלב האפיון המפורט. כמו כן, לאחרונה החל פרויקט משמעותי נוסף שעניינו החלפת מערכת ה-CRM במטרה להעצים את השירות האישי לכל לקוח.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות, סניפים ונציגויות במקסיקו סיטי ובגרמניה. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה בארץ מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, ובמתן שירותים פיננסיים לתושבי חוץ בארץ, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. כמו כן, מתן שירותים בנקאיים ללקוחות ישראליים המקיימים פעילות בחוץ לארץ. הבנק בוחן את הפריסה הבינלאומית הכוללת בשלוחותיו בחוץ לארץ, ובמסגרת זו פועל לסגירתן של הנציגויות במקסיקו סיטי ובגרמניה והפסיק פעילות הנציגים הניידים של הבנק בחוץ לארץ. לפירוט השלוחות השונות ועיסוקיהן ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (תוצאות הפעילות בחוץ לארץ) בדוחות הכספיים לשנת 2018.

נושאים נוספים

אחריות תאגידית

ביום 1 באוגוסט 2019 פרסם הבנק את דוח האחריות התאגידית שלו לשנת 2018. לפרטים ראה דוח אחריות תאגידית של הבנק באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrachi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

תיקון תקנון

ביום 2 באפריל 2019, אישרה האסיפה הכללית של הבנק תיקון תקנון הבנק, לעניין מינויים של דירקטורים (שאינם דירקטורים חיצוניים) באסיפה הכללית של הבנק ומשך כהונתם. לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 2 באפריל 2019 (מספר אסמכתא: 031993-01-2019).

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 10 ב(2-4) לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד

לפרטים בדבר תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית, לעיל.

אופציות לנושאי משרה ומנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות

ביום 11 באפריל 2019 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול של הבנק, הקצאת כתבי אופציה לנושאי המשרה בבנק, וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

למידע נרחב בדבר מגמות של השנים האחרונות בענף הבנקאות בארץ ובעולם ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018. התפתחויות נוספות בשנת 2019:

לאחר שבשנת 2018 החלה מגמה של צמצום מוניטרי בחלק מהשווקים המפותחים אשר באה לידי ביטוי בעליית ריבית ובצמצום ההרחבות הכמותיות, החל מאמצע שנת 2019 חל היפוך מגמה, וחודשה מדיניות הרחבה מוניטרית, על רקע התמתנות הפעילות הכלכלית והתגברות הסיכונים בכלכלה העולמית. בארצות הברית הופחתה במהלך השנה ריבית ה-FED שלוש פעמים מרמה של 2.25%-2.5% לרמה של 1.5%-1.75%. באירופה הודיע ה-ECB כי הריבית המוניטרית לא תועלה בשנת 2019, ובחודש ספטמבר הופחתה ריבית הפיקדונות בשיעור של 0.1% לרמה של -0.5%, במקביל לחידוש רכישות איגרות חוב בהיקף של 20 מיליארדי אירו בחודש.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית ברבעון השלישי ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

צמיחת התוצר הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2019 בשיעור של 3.4%, בהמשך לשיעור של 2.8% במחצית השנייה של שנת 2018, ושל 3.4% בשנת 2018 כולה. קצב צמיחת התוצר במחצית הראשונה של שנת 2019 הושפע לחיוב בעיקר מהסעיפים הבאים: התרחבות הצריכה הפרטית, בין היתר בהשפעת הקדמת רכישות כלי רכב טרם העלאת המס הירוק, המשך התרחבות ביצוא השירותים וגידול בהשקעה בנכסים קבועים. צמיחת התוצר ללא מיסים על היבוא, המהווה אומדן לצמיחת המשק בנטרול יבוא כלי רכב הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2019 ב-3.1%. המדד המשולב של בנק ישראל עלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה בשיעור שנתי של 2.7%, לעומת עלייה בשיעור של 3.5% ושל 3.9% בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה. בנק ישראל מעריך כי המשק צמח במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2019 בהתאם לקצב הצמיחה הפוטנציאלי שלו.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 עלה מדד המחירים לצרכן ב-0.6%, לעומת 1.1% בתקופה המקבילה אשתקד. עליית המדד הושפעה בעיקר מהתייקרות במחירי הדיור, החינוך והתרבות, תחזוקת הדירה והתחבורה והתקשורת. ההתייקרות קווצה בחלקה על ידי הוזלה במחירי ההלבשה וההנעלה. במהלך 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש ספטמבר 2019 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.3%. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

	30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2018	שיעור השינוי (באחוזים)
שער החליפין של:			
דולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)	3.482	3.748	(7.1)
אירו (בשקלים חדשים)	3.805	4.292	(11.3)

ביום 12 בנובמבר 2019 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.511 - פיחות של 0.8% מיום 30 בספטמבר 2019. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 3.868 פיחות של 1.7% מיום 30 בספטמבר 2019.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מדיניות מוניטרית

מתחילת שנת 2019 לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא נותרה ברמה של 0.25%. המדיניות המוניטארית של בנק ישראל מתחילת השנה הושפעה מן הגורמים הבאים: התכנסות המשק לקצב הצמיחה הפוטנציאלי שלו, בעקבות המשך קצב גידול גבוה של הצריכה הפרטית לצד קיפאון ביצוא הסחורות; ציפיות אינפלציה לטווח הקצר שירדו מעט ונמצאות בקרבת הגבול התחתון של יעד יציבות המחירים; ההתחזקות של השקל ביחס לסל המטבעות מתחילת השנה; התגברות הסיכונים הנשקפים לכלכלה העולמית נוכח החרפת "מלחמת הסחר" בין ארצות הברית לסין; עליית הסיכון הפוליטי באירופה; האטת הצמיחה של הכלכלות העיקריות בעולם עדכון תחזיות הצמיחה בהן כלפי מטה ונקיטת מדיניות מוניטרית מרחיבה על ידי הבנקים המרכזיים העיקריים.

בתחילת חודש אוקטובר 2019 הודיע בנק ישראל כי להערכתו לא תועלה הריבית בישראל למשך זמן ממושך, וייתכן כי אף תופחת.

מדיניות פיסקלית

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 30.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון תקציבי מצטבר בסך של 23.8 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הגירעון ביחס לתוצר המקומי הגולמי ב-12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש ספטמבר 2019 הסתכם ב-3.3% (3.8% בנטרול השפעת דחיית מסים מחודש ספטמבר לחודש אוקטובר אשתקד), לעומת יעד גירעון של 2.9% בשנת 2019. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נרשם גידול של 7.5% בהוצאות משרדי הממשלה ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) במהלך שמונת החודשים הראשונים של שנת 2019 בכ-32.8 אלף דירות, עלייה של כ-29% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ושל 15% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2017. העלייה מוסברת בין היתר, בביצוע עסקאות של מחוסרי דיור שזכו בדירות במסלול "מחיר למשתכן". במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ניתנו לציבור הלוואות לדיור בסך של 50.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 43.7 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ו-39.8 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה בשנת 2017, עלייה של 15% ו-27% בהתאמה. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדיור בבעלות עלו במהלך 12 החודשים שהסתיימו בחודש אוגוסט 2019 בשיעור של 1.3%, לאחר ירידה בשיעור של 1.6% בשנת 2018 ושל 1.5% בתקופה המקבילה אשתקד.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בעולם, ברבעון השלישי של שנת 2019, התנהל במגמה חיובית בהובלת הבורסות בארצות הברית ובשוק המניות בארץ במדדים המרכזיים.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	2019			2018		
	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון ראשון
תל-אביב 35	1.1	3.6	5.4	(10.9)	8.3	5.6
תל-אביב 125	3.2	4.7	6.4	(10.2)	9.0	4.0
תל-אביב 90	9.2	7.1	10.2	(9.0)	9.9	(1.3)

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם ברבעון השלישי של 2019 בכ-1.4 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה למחזור הממוצע ברבעון המקביל אשתקד. בתשעת חודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכם מחזור המסחר היומי הממוצע בכ-1.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 1.4 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	2019			2018		
	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון ראשון
אג"ח כללי	2.6	1.7	3.2	(1.6)	0.8	(0.5)
אג"ח ממשלתי צמוד מדד	3.5	2.1	3.5	(1.6)	0.4	(0.5)
אג"ח ממשלתי לא צמודות	3.5	1.4	2.3	(0.4)	0.2	(1.1)
תל בונד 20	2.0	1.9	4.3	(2.4)	1.1	0.6
תל בונד 40	1.1	2.1	3.2	(1.9)	1.1	0.7

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

כלכלה עולמית

כלכלת ארצות הברית צמחה ברבעון השלישי של שנת 2019 בקצב שנתי של 1.9%, לעומת קצב של 2.0% ברבעון הקודם, ושל 2.9% בשנת 2018 כולה, וזאת בהובלת צמיחת הצריכה הפרטית, ועל אף ירידה בהשקעות בנכסים קבועים. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 חל שיפור במדד המסחר הקמעונאי, אך במדד הייצור התעשייתי ובמדד מנהלי הרכש נרשמה התמתנות על רקע המשך מתיחות הסחר מול סין. מנגד, התקבלו נתונים חיוביים משוק העבודה: שיעור האבטלה נותר נמוך מ-4%, שיעור ההשתתפות עלה במעט והשכר הריאלי המשיך לצמוח בקצב של כ-3%. בשל חשש מהמשך התמתנות בפעילות הכלכלית, הפחית ה-FED במהלך השנה את הריבית שלוש פעמים לרמה של 1.5%-1.75%.

התוצר בגוש האירו צמח ברבעון השלישי של שנת 2019 בשיעור של 1.1%, לעומת 1.2% ברבעון הקודם ולעומת צמיחה של 1.8% בשנת 2018 כולה. בתשעת החודשים הראשונים של השנה המשיך מדד הייצור התעשייתי להתכווץ ומדד מנהלי הרכש ומדדי הציפיות המשיכו לרדת. בעקבות ההאטה בפעילות הכלכלית באירופה הוריד ה-ECB בחודש ספטמבר את הריבית על הפיקדונות לשיעור של -0.5%, והחל בהרחבה מוניטרית של רכישות איגרות חוב בהיקף של 20 מיליארדי אירו בחודש. האיחוד האירופי נענה לבקשת בריטניה לדחות את פרישתה ליום 31 בינואר 2020. בניסיון להוביל להכרעה בסוגיית הברקזיט, הפרלמנט בבריטניה החליט על הקדמת הבחירות ליום 12 בדצמבר 2019.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון השלישי של שנת 2019 בשיעור שנתי של 6.0%, לעומת קצב של 6.2% ברבעון הקודם, ושל 6.6% בשנת 2018 כולה. קצבי צמיחת מדדי הייצור התעשייתי והמסחר הקמעונאי התמתנו במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019. במדד מנהלי הרכש היצרני חלה ירידה, והוא מעיד על התכווצות בפעילות הכלכלית זה החודש השישי ברציפות.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים):

מדד	2019			2018		
	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני
דאו ג'ונס	1.2	2.6	11.2	(11.8)	9.0	0.7
S&P 500	1.2	3.8	13.1	(14.3)	7.2	2.9
נאסד"ק 100	1.0	4.0	16.6	(17.0)	8.3	7.0
DAX	0.2	7.6	9.2	(13.8)	(0.5)	1.7
FSTE 100	(0.2)	2.0	8.2	(10.4)	(1.7)	8.2
CAC	2.5	3.5	13.1	(13.9)	3.2	3.0
Nikkei	2.3	0.3	6.0	(17.0)	8.1	4.0

סיכונים מובילים ומתפתחים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו. במסגרת תהליך למיפוי וזיהוי הסיכונים, בוחן הבנק את הסיכונים המובילים, סיכונים קיימים (או חדשים) העשויים להתמש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות ויציבותו של הבנק, סיכונים כגון: סיכונים אשראי, ריבית ונדילות. כמו כן, מזהים הסיכונים המתעוררים, סיכונים העשויים להתמש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הבנק. מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע ומוניטין. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק, תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים לרבעון השלישי של שנת 2019 ולשנת 2018 המפורטים באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il < אודות בנק > קשרי משקיעים < מידע כספי.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח הסקירה לאמור בביאור 3.10.3. ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו, לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

אירועים לאחר תאריך המאזן

- לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון השלישי של שנת 2019 ראה פרק "ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" להלן, וכן דוח על השינויים בהון העצמי וביאור אירועים לאחר תאריך המאזן במסגרת תמצית דוחות כספיים אלה.
- לפרטים בדבר הנפקת איגרות חוב של מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ ראה פרק "התפתחויות במקורות המימון" לעיל.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

כמפורט בביאור 1 ב. לדוחות כספיים אלה, ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מתבססת, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 9 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

כמפורט בביאור 1 ג. לדוחות כספיים אלה, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את עדכון ASU 2017-12 המעדכן את נושא 815 בקודיפיקציה בדבר מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור. העדכון כולל שינויים בהנחיות המדידה והיעוד של יחסי גידור כשירים ובדרישות ההצגה של תוצאות הגידור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רבעון שלישי				
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2018	2019	מגזר פעילות
				אנשים פרטיים:
10.3	40	389	429	משקי בית- הלוואות לדיור
8.7	27	312	339	משקי בית- אחר
16.7	3	18	21	בנקאות פרטית
9.7	70	719	789	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
12.2	32	263	295	עסקים קטנים וזעירים
23.0	14	61	75	עסקים בינוניים
(3.0)	(4)	134	130	עסקים גדולים
(16.7)	(5)	30	25	גופים מוסדיים
7.6	37	488	525	סך הכל פעילות עסקית
-	(86)	79	(7)	ניהול פיננסי
1.6	21	1,286	1,307	סך הכל פעילות בישראל
(1.8)	(1)	55	54	פעילות חוץ לארץ
1.5	20	1,341	1,361	סך הכל

תשעה חודשים				
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2018	2019	מגזר פעילות
				אנשים פרטיים:
11.5	129	1,118	1,247	משקי בית- הלוואות לדיור
10.3	94	917	1,011	משקי בית- אחר
20.4	11	54	65	בנקאות פרטית
11.2	234	2,089	2,323	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
16.2	120	742	862	עסקים קטנים וזעירים
22.5	40	178	218	עסקים בינוניים
-	-	393	393	עסקים גדולים
(3.3)	(3)	90	87	גופים מוסדיים
11.2	157	1,403	1,560	סך הכל פעילות עסקית
(31.8)	(107)	337	230	ניהול פיננסי
7.4	284	3,829	4,113	סך הכל פעילות בישראל
7.0	11	157	168	פעילות חוץ לארץ
7.4	295	3,986	4,281	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים המאזניים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	רבעון שלישי		תשעה חודשים		שיעור השינוי (באחוזים)
	2019	2018	2019	2018	
מטבעי ישראלי לא צמוד	175,052	161,296	169,699	160,884	5.5
מטבעי ישראלי צמוד למדד	56,944	52,852	56,135	52,222	7.5
מטבע חוץ (כולל מטבעי ישראלי צמוד למטבע חוץ)	12,184	15,164	13,576	13,641	(0.5)
סך הכל	244,180	229,312	239,410	226,747	5.6

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזרים השונים נובעים מצמיחת האשראי לציבור. הקיטון ביתרות הממוצעות במטבע חוץ נובע מהסטת שימושים למגזר השקלי, וזאת במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזרי הצמדה	רבעון שלישי		תשעה חודשים	
	2019	2018	2019	2018
מטבעי ישראלי לא צמוד	2.05	1.95	2.08	1.93
מטבעי ישראלי צמוד למדד	1.44	1.25	1.22	1.12
מטבע חוץ	1.04	1.06	0.73	1.19
סך הכל	1.72	1.73	1.75	1.70

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

שינויים בפערי הריבית:

במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר השקלי הצמוד למדד חלה עלייה במרווחי המימון בהשוואה לתקופה המקבילה. במגזר מטבע חוץ – עלייה בריבית ה-FED בתקופה המדווחת בהשוואה לשנת 2018, מרמה של 1.5% בתחילת 2018 לרמות של 2.5%-2% במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2019, הביאה לגידול בעלות המקורות, בעוד שההכנסות מהפעילות בנגזרים, שכנגד שימושים אלה, לא נכללות במסגרת פערי הריבית המוצגים לעיל. בתוספת הכנסות אלו, לא חל שינוי מהותי בפער הריבית במטבע חוץ. פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכללים במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים – "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-70 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.14% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 61 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.13% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו. ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-245 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.16% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 233 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, שיעור של 0.16% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו.

להלן פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

סך הכל הפרשה פרטנית	רבעון שלישי		תשעה חודשים	
	2019	2018	2019	2018
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות):	90	88	316	264
הגדלת הוצאות	(53)	(53)	(150)	(120)
הקטנת הוצאות	37	35	166	144
סך הכל הפרשה פרטנית	70	61	245	233
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:	5	11	10	15
לפי עומק הפיגור	28	15	69	74
אחרת	70	61	245	233
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	70	61	245	233
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):	0.14%	0.13%	0.16%	0.16%
מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור	0.33%	0.27%	0.41%	0.40%
מזה: בגין הלוואות לדיור	0.04%	0.05%	0.03%	0.04%

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	תשעה חודשים		רבעון שלישי	
	2018	2019	2018	2019
אנשים פרטיים:				
משקי בית- הלוואות לדיור	34	32	17	13
משקי בית- אחר	81	72	32	21
בנקאות פרטית	1	1	-	1
סך הכל אנשים פרטיים	116	105	49	35
פעילות עסקית:				
עסקים קטנים וזעירים	103	110	32	44
עסקים בינוניים	(1)	19	(11)	3
עסקים גדולים	13	20	(6)	(8)
גופים מוסדיים	-	(6)	(1)	(3)
סך הכל פעילות עסקית	115	143	14	36
ניהול פיננסי	1	(2)	(1)	1
סך הכל פעילות בישראל	232	246	62	72
פעילות חוץ לארץ	1	(1)	(1)	(2)
סך הכל	233	245	61	70

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-547 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 483 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 64 מיליוני שקלים חדשים. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1,497 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,450 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 47 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר להלן.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-147 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 105 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-293 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 324 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המימון שאינן מריבית, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, כוללות רווחים ממניות שאינן למסחר בסך 62 מיליוני שקלים חדשים, מתן 30 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השלישי.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוון, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב וניירות ערך, וכן הפרשי הצמדה על נגזרי מדד והשפעת צבירת הריבית (ערך הזמן) הגלומה בנכסים נגזרים, שההכנסה (הוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים בסעיף הכנסות מריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-387 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 366 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.7%.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1,143 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,091 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.8%, הנובע מהמשך הצמיחה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-13 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 12 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

ההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-61 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 35 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 25 מיליוני שקלים חדשים.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נכללו רווחי הון של 26 מיליוני שקלים חדשים, ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-998 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 936 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 6.6%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-2,995 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3,173 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בה נכללה הפרשה בסך 425 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. שיעור הגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות ללא הפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד הינו 9.0%.

ראה פירוט לפי רכיבי ההוצאות התפעוליות השונים להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-650 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 598 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 8.7%.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1,934 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,724 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 12.2%.

מעבר לגידול השוטף בהוצאות השכר, נרשם גידול בהפרשות לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים) וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-193 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 186 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול שוטף בשיעור של 3.8%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-578 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 561 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף בשיעור של 3.0%.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-155 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 152 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול שוטף בשיעור של 2.0%.

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-483 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 888 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בה נכללה הפרשה בסך 425 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. שיעור הגידול בהוצאות האחרות השוטפות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד ללא ההפרשה בגין החקירה הינו 4.3%.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽¹⁾ (באחוזים):

		2018			2019			
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי		
	59.1	71.7 ⁽²⁾	54.5	68.1 ⁽²⁾	58.1	49.9	Cost Income Ratio	
		שנת			תשעה חודשים ראשונים			
	2018	2018	2019	2018	2019	2019		
	63.6 ⁽²⁾	62.1 ⁽²⁾	54.6				Cost Income Ratio	

(1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשאי.

(2) ההוצאות התפעוליות והאחרות כולל, בשנת 2018, הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של שנת 2018 ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2018). יחסי היעילות של הבנק ללא חריגים, כלומר ללא הפרשות בגין החקירה ובהתחשב בהפרשות למענקים שהיו תואמים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, היו:

ברבעון השני של שנת 2018	- 53.2%
ברבעון הרביעי של שנת 2018	- 61.3%
בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018	- 55.5%
בשנת 2018	- 57.2%

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-693 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 722 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 29 מיליוני שקלים חדשים.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-2,245 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,706 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 539 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר מפורט לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון השלישי של שנת 2019 הסתכם ב-36.2%. שיעור ההפרשה למיסים מהרווח הושפע, בין היתר, מהוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס בגין תוכנית האופציות לעובדים של הבנק, אשר נרשמו בתקופה המדווחת ולא היו בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכם ב-34.8%.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון השלישי של שנת 2019 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, לעומת רווח של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-20 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 18 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-61 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 49 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול ברווחי בנק יהב נובע מגידול בהיקפי פעילות, שיפור במרווחי המימון ורמת הוצאות יציבה.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2019 ב-422 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 454 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1,402 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,004 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

הרווח (הפסד) הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2019 בהפסד של 34 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 1 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח (הפסד) הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ברווח של 28 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד כולל אחר של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נובע בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן. לפרטים ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות תשואת⁽¹⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנדילות⁽³⁾ ויחס המינוף⁽⁴⁾ בתום הרבעון (באחוזים):

		2018			2019			
רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון	רבעון		
שלישי	שני	שלישי	רביעי	ראשון	שני	ראשון		
11.1	15.8	11.3	5.7 ⁽⁵⁾	13.4	6.1 ⁽⁵⁾	10.3	תשואת רווח נקי על ההון	
10.13	10.23	10.12	10.01	10.11	9.95	10.16	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון	
122	118	120	116	121	120	125 ⁽⁶⁾	יחס כיסוי הנדילות (רבעוני)	
5.62	5.67	5.54	5.42	5.47	5.38	5.43	יחס המינוף בתום הרבעון	
		שנת			תשעה חודשים ראשונים			
		2018	2018	2019				
		8.5 ⁽⁵⁾	9.7 ⁽⁵⁾	12.4				תשואת רווח נקי על ההון

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
 (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
 (3) יחס כיסוי הנדילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במנחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
 (4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רוברד 1 לפי כללי באזל לסק החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 (5) ההוצאות התפעוליות והאחרות כוללן, בשנת 2018, הפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית (425 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השני של שנת 2018 ו-121 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי של שנת 2018). תשואת הרווח הנקי על ההון של הבנק ללא חריגים, כלומר ללא הפרשות בגין החקירה ובהתחשב בהפרשות למענקים שהיו תואמים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית באותה תקופה והוצאות המס הנגזרות מכך, הי:
 ברבעון השני של שנת 2018 - 14.1%
 ברבעון הרביעי של שנת 2018 - 10.7%
 בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 - 12.3%
 בשנת 2018 - 11.6%
 (6) כולל השפעת יישום הנחיות בנק ישראל להחלת שיעור משיכה מופחת בגין פיקדונות תפעוליים, החל מהרבעון הראשון של שנת 2018.

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

		תשעה חודשים ראשונים			רבעון שלישי		
שנת	2018	2018	2019	2018	2019		
	5.17	4.31	5.99	1.95	1.80	רווח בסיסי למניה	
	5.15	4.28	5.96	1.94	1.79	רווח מדולל למניה	
	106 ⁽²⁾	106 ⁽²⁾	167	- ⁽²⁾	167 ⁽¹⁾	דיבידנד למניה	

- (1) ברבעון השני של שנת 2019 הוכרז דיבידנד בגין רווחי המחצית הראשונה של שנת 2019.
 (2) לא הוכרז דיבידנד החל מהרבעון השני של שנת 2018 ועד וכולל הרבעון הראשון של שנת 2019.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	שיעור השינוי (באחוזים) לעומת	
2018	2018	2018	2018	2019	
267,001	248,831	257,873	7.3	3.5	סך כל המאזן
47,125	42,423	45,162	11.1	4.3	מזומנים ופיקדונות בבנקים
202,578	189,796	194,381	6.7	4.2	אשראי לציבור, נטו
10,566	10,093	11,081	4.7	(4.6)	ניירות ערך
1,384	1,360	1,424	1.8	(2.8)	בניינים וציוד
207,832	192,943	199,492	7.7	4.2	פיקדונות הציבור
673	655	625	2.7	7.7	פיקדונות מבנקים
30,442	29,769	30,616	2.3	(0.6)	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
15,755	14,441	14,681	9.1	7.3	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-2.0 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרת המזומנים הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 30 בספטמבר 2019 ל-76%, לעומת 75% בסוף שנת 2018. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-8.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 4.2%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	שיעור השינוי (באחוזים) לעומת	
2018	2018	2018	2018	2019	
135,403	126,471	129,087	7.1	4.9	מטבע ישראלי
56,569	52,212	53,339	8.3	6.1	לא צמוד
10,606	11,113	11,955	(4.6)	(11.3)	צמוד מדד
202,578	189,796	194,381	6.7	4.2	מט"ח כולל צמוד מט"ח
					סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	שיעור השינוי (באחוזים) לעומת	
2018	2018	2018	2018	2019	
132,371	123,848	126,105	6.9	5.0	אנשים פרטיים:
21,310	20,480	20,932	4.1	1.8	משקי בית- הלוואות לדיור
108	85	98	27.1	10.2	משקי בית- אחר
153,789	144,413	147,135	6.5	4.5	בנקאות פרטית
					סך הכל אנשים פרטיים
20,830	18,428	18,977	13.0	9.8	פעילות עסקית:
7,041	6,055	6,585	16.3	6.9	עסקים קטנים וזעירים
16,007	15,876	16,236	0.8	(1.4)	עסקים בינוניים
1,129	1,247	1,331	(9.5)	(15.2)	עסקים גדולים
45,007	41,606	43,129	8.2	4.4	גופים מוסדיים
					סך הכל פעילות עסקית
3,782	3,777	4,117	0.1	(8.1)	פעילות חוץ לארץ
202,578	189,796	194,381	6.7	4.2	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ליום 30 בספטמבר 2019			ליום 30 בספטמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2018			סכומים מדווחים
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			(במיליוני שקלים חדשים)
חוץ מאזני כולל			חוץ מאזני כולל			חוץ מאזני כולל			
1,165	64	1,101	935	59	876	1,266	68	1,198	1. סיכון אשראי בעייתי
152	-	152	311	-	311	143	-	143	סיכון אשראי פגום
1,772	48	1,724	1,794	35	1,759	2,245	79	2,166	סיכון אשראי נחות
3,089	112	2,977	3,040	94	2,946	3,654	147	3,507	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
									סך הכל סיכון אשראי בעייתי
									מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾
									2. נכסים שאינם מבצעים ⁽³⁾
									1,427
									1,359
									1,316
									1,156
									843
									1,058

- (1) אשראי מאזני וחץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 1,369 מיליוני שקלים חדשים (ליום 30 בספטמבר 2018 - 1,293 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2018 - 1,241 מיליוני שקלים חדשים).
 (3) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים בדבר סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר), סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל וסיכון האשראי לדיר ראה פרק סיכון אשראי.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

סיכון האשראי מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לרמת הסיכון האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל לציבור בקבוצת הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2019 ב-263 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 254 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 3.7%.

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2019
15,436	17,714	15,586	(1.0)	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים ⁽¹⁾
11,130	10,865	10,544	5.6	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו ערבויות לרוכשי דירות התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
18,970	14,493	16,730	13.4	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
7,983	7,542	7,574	5.4	התחייבויות להוצאת ערבויות ערבויות והתחייבויות אחרות ערבויות להבטחת אשראי
8,243	7,535	7,482	10.2	אשראי תעודות
7,952	7,208	7,945	0.1	סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים
2,506	2,294	2,388	4.9	נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים
202	315	292	(30.8)	התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים
243,177	233,196	246,375	(1.3)	
2,717	2,604	3,240	(16.1)	
2,920	2,836	3,661	(20.2)	

- (1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 11 לדוחות הכספיים.
 (2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-0.5 מיליארדי שקלים חדשים וגדלה ב-0.5 מיליארדי שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתייביות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
30 בספטמבר 2019					
4,043	4,043	65	(1)	4,107	איגרות חוב המוחזקות לפדיון
5,989	5,945	⁽²⁾ 53	⁽²⁾ (9)	5,989	איגרות חוב זמינות למכירה
157	111	⁽³⁾ 46	-	157	השקעה במניות שאינן למסחר ⁽⁴⁾
377	376	⁽³⁾ 1	-	377	איגרות חוב למסחר
10,566	10,475	165	(10)	10,630	סך כל ניירות הערך
30 בספטמבר 2018					
3,436	3,436	41	(2)	3,475	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
6,484	6,589	⁽²⁾ 12	⁽²⁾ (117)	6,484	ניירות ערך זמינים למכירה
173	174	-	⁽³⁾ (1)	173	ניירות ערך למסחר
10,093	10,199	53	(120)	10,132	סך כל ניירות הערך
31 בדצמבר 2018					
3,917	3,917	29	(6)	3,940	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
6,876	6,965	⁽²⁾ 6	⁽²⁾ (95)	6,876	ניירות ערך זמינים למכירה
288	288	-	-	288	ניירות ערך למסחר
11,081	11,170	35	(101)	11,104	סך כל ניירות הערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

(4) לפרטים בדבר יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים ראה ביאור 2.ג.1. לדוחות הכספיים.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2019	
4,501	4,161	4,661	8.2	(3.4)	לא צמוד
619	376	418	64.6	48.1	צמוד מדד
5,289	5,464	5,910	(3.2)	(10.5)	מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)
157	92	92	70.7	70.7	פריטים לא כספיים
10,566	10,093	11,081	4.7	(4.6)	סך הכל

מטבע ישראלי

לא צמוד

צמוד מדד

מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)

פריטים לא כספיים

סך הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום			
31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	30 בספטמבר 2019	
8,625	7,869	7,404	איגרות חוב ממשלתיות:
1,862	1,654	2,679	ממשלת ישראל
			ממשלת ארצות הברית
10,487	9,523	10,083	סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
			איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות: ⁽¹⁾
74	176	70	ארצות הברית
186	71	44	גרמניה
224	214	212	אחר
484	461	326	סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות
			איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):
10	10	-	שירותים ציבוריים וקהילתיים
8	7	-	שירותים פיננסיים
18	17	-	סך הכל איגרות חוב של חברות
92	92	157	השקעה במניות שאינן למסחר
⁽³⁾ 91	⁽³⁾ 91	⁽²⁾ 57	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
11,081	10,093	10,566	סך הכל ניירות ערך

(1) כולל חשיפה לבנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB).

(2) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. לפרטים בדבר יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים ראה ביאור 2.ג.1. לדוחות הכספיים.

(3) מוצג לפי עלות.

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד קטנה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-40 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון ביתרת בניינים וציוד נובע משינוי שוטף בגין פחת ומנגד מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות.

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 30 בספטמבר 2019 ל-78%, לעומת 77% ביום 31 בדצמבר 2018. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, ב-8.3 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 4.2% (גידול בשיעור של 7.7% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד).

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת		31 בדצמבר		30 בספטמבר	
31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019
5.2	6.8	145,705	143,425	153,246	153,246
4.7	9.0	14,443	13,866	15,119	15,119
0.3	10.7	39,344	35,652	39,467	39,467
4.2	7.7	199,492	192,943	207,832	207,832

מטבע ישראל

לא צמוד

צמוד מדד

מט"ח כולל צמוד מט"ח

סך הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2018	2018	2018	2018	2019
4.8	8.2	82,119	79,523	86,049
5.0	11.0	13,777	13,036	14,464
4.8	8.6	95,896	92,559	100,513
14.8	27.0	22,664	20,481	26,016
0.7	3.0	8,332	8,151	8,394
(14.2)	(1.9)	29,460	25,773	25,276
13.5	5.1	37,712	40,714	42,802
4.4	7.7	98,168	95,119	102,488
(11.0)	(8.2)	5,428	5,265	4,831
4.2	7.7	199,492	192,943	207,832

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2018	2018	2018	2019
69,559	67,623	73,306	
47,240	44,670	49,878	
26,703	27,714	28,264	
18,658	23,218	21,459	
37,332	29,718	34,925	
199,492	192,943	207,832	

לפרטים נוספים על הרכב פיקדונות הציבור, ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-0.7 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 0.6 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2018.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-30.4 מיליארדי שקלים חדשים, קיטון של 0.2 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2018. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

הון הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-15.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 14.7 ו-14.4 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 30 בספטמבר 2018, גידול של 7.3% ו-9.1% בהתאמה.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2018	2018	2018	2019
2,197	2,196	2,218	
48	49	63	
(346)	(384)	(318)	
12,782	12,580	13,792	
14,681	14,441	15,755	

הון מניות ופרמיה⁽¹⁾

קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות

הפסד כולל אחר מצטבר⁽²⁾⁽³⁾

עודפים⁽⁴⁾

סך הכל

(1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה תמצית דוח על השינויים בהון העצמי.

(2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

(3) כולל התחייבות אקטוארית בגין תוכנית התייעלות לפרשת עובדים, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים לשנת 2018.

(4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2019 הגיע ל-5.90%, לעומת 5.69% ליום 31 בדצמבר 2018 ו-5.80% ליום 30 בספטמבר 2018.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

הלימות הון

הון הפיקוח

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2.

הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבונאי בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 30 בספטמבר 2019 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף. הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת הפיקוח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק).

כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר עד שנת 2021.

תכנון ההון של הבנק

תכנון ההון במהלך עסקים רגילי - הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת דיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחן פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

רגישות יחס הלימות ההון של הבנק לשינויים בהון עצמי רובד 1 ונכסי סיכון הינה:

שינוי בהון עצמי רובד 1 בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.06%. שינוי בנכסי הסיכון בסכום של 1 מיליארדי שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.06%.

תהליך פנימי להערכת ההון - במסגרת התהליך בוחן הבנק כי קיימת כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון סיכונים הכרוכים בפעילות הבנק לרבות תרחישי קיצון.

אופק התכנון הינו לשלוש שנים ובו מאתגר הבנק את התוכנית האסטרטגית בשורה של תרחישי קיצון הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק ושוחקים את ההון שלו. תוצאות תכנון ההון האחרון של הבנק מראות כי כרית הספיגה הונית מספקת.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר
	2018	2019	2018
הון לצורך חישוב יחס ההון			
הון עצמי רובד 1	14,951	16,244	15,172
הון רובד 1	14,951	16,244	15,172
הון רובד 2	4,874	5,799	5,515
סך הכל הון כולל	19,825	22,043	20,687
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	137,095	148,494	140,572
סיכונים שוק	1,462	1,778	1,494
סיכון תפעולי	9,315	10,034	9,561
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	147,872	160,306	151,627

יחס הון לרכיבי סיכון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסי המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.83%-13.33%, בהתאמה.

לפרטים נוספים על החלטות הדירקטוריון הנוגעות ליחס הון לרכיבי סיכון ולמדיניות חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים לשנת 2018 ופרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון (מדיניות חלוקת דיבידנד), להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	30 בספטמבר 2019	
10.01	10.11	10.13	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.64	13.41	13.75	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.84	9.84	9.83	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
13.34	13.34	13.33	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2019		
דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	קבוצת חשיפה
30	223	117	876	29	215	חובות של ריבוניות
26	197	66	494	29	216	חובות של ישויות סקטור ציבורי
95	712	106	794	94	707	חובות של תאגידי בנקאיים
5,625	42,166	5,478	41,066	5,814	43,615	חובות של תאגידיים
337	2,523	323	2,418	466	3,496	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
2,022	15,154	1,982	14,861	2,161	16,213	חשיפות קמעונאיות ליחידים
996	7,468	937	7,022	971	7,282	הלוואות לעסקים קטנים
8,893	66,663	8,620	64,616	9,436	70,789	משכנתאות לדיור
652	4,890	613	4,595	732	5,495	נכסים אחרים
18,676	139,996	18,242	136,742	19,732	148,028	סך הכל

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2019		
דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
198	1,494	195	1,462	236	1,778	סיכון שוק
77	576	47	353	62	466	סיכון CVA בגין נגזרים ⁽⁴⁾
1,275	9,561	1,243	9,315	1,338	10,034	סיכון תפעולי ⁽⁵⁾
1,550	11,631	1,485	11,130	1,636	12,278	סך הכל
20,226	151,627	19,727	147,872	21,368	160,306	סך נכסי הסיכון

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.33% מיתרות נכסי הסיכון.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.34% מיתרות נכסי הסיכון.

(3) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.34% מיתרות נכסי הסיכון.

(4) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באדל III.

(5) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

יחס המינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף אשר אימצה את המלצות ועדת באדל לעניין יחס מינוף. יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן יחס המינוף של הבנק :

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2018	2018	
15,172	14,951	16,244	1. בנתוני המאוחד
279,827	273,087	288,965	הון רובד 1
			סך החשיפות
			יחס מינוף
5.42	5.47	5.62	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
5.00	5.00	5.00	
			2. חברות בת משמעותיות
			בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו
5.38	5.40	5.42	יחס מינוף
4.70	4.70	4.70	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

לפרטים בדבר מדיניות הדיבידנד המועדכנת של הבנק, לשנים 2018 עד 2021, ראה פרק דיבידנד בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018.

חלוקת דיבידנד

הכרזה על דיבידנד

ביום 18 בנובמבר 2019 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסכום של 168.8 מיליוני שקלים חדשים, 40% מרווחי הרבעון השלישי של שנת 2019, זאת, בהתאם למדיניות הדיבידנד של הבנק.

סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 719.6% מההון המונפק, דהיינו 71.96% אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 26 בנובמבר 2019 ויום התשלום הינו 3 בדצמבר 2019. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירים של הבנק. להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2018 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה	שיעור דיבידנד מהרווח	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
26 בפברואר 2018	26 במרץ 2018	47.03	0.30	109.5
7 במאי 2018	5 ביוני 2018	58.91	0.40	137.2
				246.7
12 באוגוסט 2019	27 באוגוסט 2019	167.21	0.40 ⁽³⁾	392.0
				392.0

(1) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2018 - 137.2 מיליוני שקלים חדשים.

(2) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2019 - 392.0 מיליוני שקלים חדשים.

(3) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של המחצית הראשונה של שנת 2019.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	
432,452	247,076	233,600	85.1	75.0	ניירות ערך ⁽²⁾⁽⁴⁾
90,964	82,113	79,865	13.9	10.8	נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול
70,975	75,926	70,153	1.2	(6.5)	נכסים בנאמנות קבוצת הבנק
12,883	17,204	14,514	(11.2)	(25.1)	נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול
15,338	14,364	14,260	7.6	6.8	נכסים אחרים בניהול ⁽³⁾

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) הגידול ביתרות ניירות ערך הינו בעקבות זכיית הבנק במכרז למתן שירותי קסטודיאן, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

(3) לרבות:

- יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.

- הלוואות אחרות בניהול הבנק לרבות, הלוואות לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מידע כספי לפי מגזרי פעילות

בהתאם להוראה הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור" ו-"אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שיוך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה.

לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 12 לדוחות הכספיים.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.

יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השייך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשייך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת הפיקוח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל (ב"גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר (ב"גישת הפיקוחית").

לפרטים בדבר העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות ראה בביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים ולתיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות לשנת 2018.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

חלק מסך רווח נקי (באחוזים)		רווח נקי		
תשעה חודשים		תשעה חודשים		
2018	2019	2018	2019	
				אנשים פרטיים:
37.3	39.3	501	552	משקי בית- הלוואות לדיור
3.1	2.6	42	37	משקי בית- אחר
-	-	(338)	(1)	בנקאות פרטית
40.4	41.9	205	588	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
19.3	22.5	259	315	עסקים קטנים וזעירים
7.1	8.1	95	113	עסקים בינוניים
16.1	15.7	216	220	עסקים גדולים
1.6	1.5	21	21	גופים מוסדיים
44.1	47.8	591	669	סך הכל פעילות עסקית
9.6	4.2	129	59	ניהול פיננסי
94.1	93.9	925	1,316	סך הכל פעילות בישראל
5.9	6.1	79	86	פעילות חוץ לארץ
100.0	100.0	1,004	1,402	סך הכל

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה בביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסיים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים חדשים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדירור" ו-"אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2018			2019			
במיליוני שקלים חדשים						
סך הכל	הלוואות לדירור	אחר	סך הכל	הלוואות לדירור	אחר	
2,035	1,118	917	2,258	1,247	1,011	רווח ורווחיות
-	-	-	-	-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
504	119	385	508	119	389	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,539	1,237	1,302	2,766	1,366	1,400	עמלות והכנסות אחרות
115	34	81	104	32	72	סך ההכנסות
1,545	432	1,113	1,708	487	1,221	הוצאות בגין הפסדי אשראי
879	771	108	954	847	107	הוצאות תפעוליות ואחרות
308	270	38	332	295	37	רווח לפני הפרשה למיסים
571	501	70	622	552	70	הפרשה למיסים
						רווח לאחר מיסים
(28)	-	(28)	(33)	-	(33)	רווח נקי :
543	501	42	589	552	37	המיחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
						המיחוס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
						מאזן - סעיפים עיקריים:
145,234	124,507	20,727	154,607	133,042	21,565	אשראי לציבור (יתרת סוף)
144,328	123,848	20,480	153,681	132,371	21,310	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
79,523	-	79,523	86,049	-	86,049	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
142,339	122,704	19,635	150,203	129,626	20,577	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
77,267	-	77,267	84,237	-	84,237	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
85,958	68,176	17,782	92,814	73,982	18,832	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
						מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
1,675	1,067	608	1,812	1,192	620	מרווח מפעילות מתן אשראי
306	-	306	390	-	390	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
54	51	3	56	55	1	אחר
2,035	1,118	917	2,258	1,247	1,011	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-589 מיליון שקלים חדשים, לעומת 543 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת הלוואות לדירור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-552 מיליון שקלים חדשים, לעומת 501 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב-1,247 מיליון שקלים חדשים, לעומת 1,118 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-11.5%, הנובע בעיקר מעלייה של כ-6.9 מיליארדי שקלים חדשים בירתת האשראי הממוצעת ומגידול במרווחי האשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 32 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 34 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-487 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 432 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. מעבר לגידול השוטף בהוצאות השכר, נרשם גידול בהפרשות לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים), וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות לעומת התקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

תרומת יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדיור) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ברווח של 37 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 42 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בסעיף הכנסות הריבית נטו, נרשמה עלייה של כ-94 מיליוני שקלים חדשים. העלייה מיוחסת בעיקר לגידול בהיקפי האשראי והפיקדונות. העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-389 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 385 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-72 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 81 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-1,221 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,113 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות ברבעון השלישי ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 כוללות גידול בהפרשה לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים) וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות. לפרטים נוספים ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2018			2019			
במיליוני שקלים חדשים						
סך הכל	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל	הלוואות לדיור	אחר	
701	389	312	768	429	339	רווח ורווחיות
-	-	-	-	-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
169	39	130	176	42	134	הכנסות מימון שאינן מריבית
						עמלות והכנסות אחרות
870	428	442	944	471	473	סך ההכנסות
49	17	32	34	13	21	הוצאות בגין הפסדי אשראי
513	136	377	571	163	408	הוצאות תפעוליות ואחרות
308	275	33	339	295	44	רווח לפני הפרשה למיסים
107	96	11	123	107	16	הפרשה למיסים
201	179	22	216	188	28	רווח לאחר מיסים
						רווח נקי :
(10)	-	(10)	(13)	-	(13)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
191	179	12	203	188	15	המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
						מאזן - סעיפים עיקריים:
145,234	124,507	20,727	154,607	133,042	21,565	אשראי לציבור (יתרת סוף)
144,328	123,848	20,480	153,681	132,371	21,310	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
79,523	-	79,523	86,049	-	86,049	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
144,275	124,642	19,633	152,623	131,758	20,865	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
78,925	-	78,925	85,643	-	85,643	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
87,166	69,026	18,140	94,536	75,631	18,905	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
						מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
573	369	204	618	409	209	מרווח מפעילות מתן אשראי
108	-	108	130	-	130	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
20	20	-	20	20	-	אחר
701	389	312	768	429	339	סך הכל הכנסות ריבית נטו

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסינון הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליוני שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לתשעה חודשים		לשלושה חודשים	
שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
רווח ורווחיות			
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	65	54	18
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-
עמלות והכנסות אחרות	7	7	2
סך ההכנסות	72	61	20
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1	1	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	72	⁽¹⁾ 491	19
רווח (הפסד) לפני הפרשה למיסים	(1)	(431)	1
הקטנת הפרשה למיסים	-	(93)	-
רווח נקי (הפסד)	(1)	(338)	1
מאזן - סעיפים עיקריים:			
אשראי לציבור (יתרת סוף)	109	86	86
אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)	108	85	85
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)	14,464	13,036	13,036
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	89	95	89
יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	13,791	12,335	12,717
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	27	30	23
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:			
מרווח מפעילות מתן אשראי	-	1	-
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	65	53	18
אחר	-	-	-
סך הכל הכנסות ריבית נטו	65	54	18

(1) סווג מחדש.

תוצאות פעילות מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בתשעה החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמו בהפסד של 1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד של 338 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית נטו גדלו ב-11 מיליוני שקלים חדשים, כתוצאה מגידול בהיקף פיקדונות הציבור ומשיפור במרווח במפעילות קבלת פיקדונות. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-72 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 491 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות החרוגות בתשעה החודשים הראשונים של שנת 2019 כוללות הוצאות משפטיות. כמו כן, ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו בתשעה החודשים הראשונים של שנת 2018 הפרשה של 425 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית. לפרטים נוספים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נכסים נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משייכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משייכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2018	2019	2018	במיליוני שקלים חדשים
רווח ורווחיות				
862	742	295	263	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
289	272	97	91	עמלות והכנסות אחרות
1,151	1,014	392	354	סך ההכנסות
110	103	44	32	הוצאות בגין הפסדי אשראי
553	509	183	177	הוצאות תפעוליות ואחרות
488	402	165	145	רווח לפני הפרשה למיסים
170	141	60	51	הפרשה למיסים
318	261	105	94	רווח לאחר מיסים
(3)	(2)	(1)	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
315	259	104	94	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
21,195	18,765	21,195	18,765	אשראי לציבור (יתרת סוף)
20,830	18,428	20,830	18,428	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
26,016	20,481	26,016	20,481	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,176	17,860	20,716	18,508	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
24,878	19,941	25,778	20,593	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
19,332	17,205	19,582	17,767	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
732	645	252	226	מרווח מפעילות מתן אשראי
109	79	36	29	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
21	18	7	8	אחר
862	742	295	263	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-315 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 259 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-21.6%.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-862 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 742 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-16.2% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות באשראי ובפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-289 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 272 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

מנגד, ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-110 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 103 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-553 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 509 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-44 מיליוני שקלים חדשים. ההוצאות ברבעון השלישי ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 כוללות גידול בהפרשה לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים) וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות. לפרטים נוספים ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שקיימים לקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, המסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, קיימים לקוחות עסקיים המסווגים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, בעלי מחזור פעילות שנתי נמוך מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
61	75	178	218	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
20	24	57	67	עמלות והכנסות אחרות
81	99	235	285	סך ההכנסות
(11)	3	(1)	19	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
33	30	90	92	הוצאות תפעוליות ואחרות
59	66	146	174	רווח לפני הפרשה למיסים
20	24	51	61	הפרשה למיסים
39	42	95	113	רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
6,134	7,153	6,134	7,153	אשראי לציבור (יתרת סוף)
6,055	7,041	6,055	7,041	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
8,151	8,394	8,151	8,394	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
6,108	7,269	6,130	7,045	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
7,814	8,453	7,526	8,351	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
6,916	8,463	7,026	8,099	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
48	63	144	178	מרווח מפעילות מתן אשראי
11	11	30	35	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	1	4	5	אחר
61	75	178	218	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-113 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 95 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף הכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-22.5% המיוחס בעיקר לעלייה של כ-12.7% בהיקפי הפעילות באשראי ובפיקדונות, וכן לעלייה במרווחי המימון.

בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל גידול של 10 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 19 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הוצאה של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-92 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 90 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שיש לקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.
- ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית, למעט גופים מוסדיים כאמור לעיל, כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2018	2019	2018	
במיליוני שקלים חדשים				
393	393	130	134	רווח ורווחיות
-	-	-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
112	83	42	28	הכנסות מימון שאינן מריבית
505	476	172	162	עמלות והכנסות אחרות
20	13	(8)	(6)	סך ההכנסות
148	131	50	45	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
337	332	130	123	הוצאות תפעוליות ואחרות
117	116	47	43	רווח לפני הפרשה למיסים
220	216	83	80	הפרשה למיסים
				רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
16,214	16,067	16,214	16,067	אשראי לציבור (יתרת סוף)
16,007	15,876	16,007	15,876	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
25,276	25,773	25,276	25,773	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
16,931	16,306	16,697	17,640	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
26,638	25,575	25,186	25,283	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
22,925	21,045	23,925	21,860	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
325	330	108	113	מרווח מפעילות מתן אשראי
54	52	18	16	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
14	11	4	5	אחר
393	393	130	134	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-220 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 216 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-393 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות גדלו ב-29 מיליוני שקלים חדשים, גידול הנובע בעיקר מהשפעת עמלות מעסקי מימון. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 20 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 13 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-148 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 131 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-17 מיליוני שקלים חדשים. ההוצאות ברבעון השלישי ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 כוללות גידול בהפרשה לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים), וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות לעומת התקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, קרנות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
30	25	90	87	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
10	9	32	27	עמלות והכנסות אחרות
40	34	122	114	סך ההכנסות
(1)	(3)	-	(6)	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
29	29	90	88	הוצאות תפעוליות ואחרות
12	8	32	32	רווח לפני הפרשה למיסים
4	3	11	11	הפרשה למיסים
8	5	21	21	רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
1,255	1,134	1,255	1,134	אשראי לציבור (יתרת סוף)
1,247	1,129	1,247	1,129	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
40,714	42,802	40,714	42,802	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
1,381	930	1,329	1,058	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
41,106	43,608	40,056	40,706	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,600	1,572	2,516	2,084	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
9	5	25	14	מרווח מפעילות מתן אשראי
19	20	62	72	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	-	3	1	אחר
30	25	90	87	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-21 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-87 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 90 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות קטנו ב-5 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בוצעו עסקאות בהיקף ניכר בניירות ערך זרים שלא חזרו על עצמן בתקופה הנוכחית.

בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הקטנת הוצאה של 6 מיליוני שקלים חדשים.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-88 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 90 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך. ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור ALM, גידור מסבעי של השקעות בחוץ לארץ. השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים. פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2018	2019	2018	
במיליוני שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
				סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
				הכנסות מימון שאינן מריבית
				עמלות והכנסות אחרות
				סך ההכנסות
				הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
				הוצאות תפעוליות ואחרות
				רווח (הפסד) לפני הפרשה למיסים
				הפרשה (הקטנת הפרשה) למיסים
				רווח (הפסד) לאחר מיסים
				חלקן של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
				רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
				רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
				רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
				יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
				מרווח מפעילות מתן אשראי
				מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
				אחר
				סך הכל הכנסות ריבית נטו

(1) סווג מחדש.

תרומת מגזר הניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ברווח של 59 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 129 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:
הכנסות (הוצאות) הריבית, נטו הסתכמו בהוצאה של 57 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הכנסה של 21 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-78 מיליוני שקלים חדשים, בעיקר כתוצאה מירידה במדד המחירים לצרכן.

הכנסות המימון שאינן מריבית קטנו ב-29 מיליוני שקלים חדשים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מהשפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות. כמו כן, הכנסות המימון שאינן מריבית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 כוללות רווחים ממימוש איגרות חוב וניירות ערך זמינים למכירה ורווחים ממניות שאינן למסחר. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

סך העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-174 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הכנסות מעמלות ואחרות בסכום של כ-151 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-23 מיליוני שקלים חדשים, הנובע בעיקר מרווחי הון בסך של 26 מיליוני שקלים ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-277 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 262 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות ברבעון השלישי ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 כוללות גידול בהפרשה לרכיבי התגמול השונים (מענקים ואופציות לעובדים) וזאת בהלימה לגידול ברמת הרווחיות. לפרטים נוספים ראה פרק הסבר וניתוח תוצאות ולמצב העסקי.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

פעילות חוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2019	2018	2019	2018	
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות				
162	149	52	55	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
6	8	2	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
20	20	8	7	עמלות והכנסות אחרות
188	177	62	62	סך ההכנסות
(1)	1	(2)	(1)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
57	55	18	17	הוצאות תפעוליות ואחרות
132	121	46	46	רווח לפני הפרשה למיסים
46	42	17	15	הפרשה למיסים
86	79	29	31	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
3,813	3,807	3,813	3,807	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,782	3,777	3,782	3,777	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
4,831	5,265	4,831	5,265	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
3,213	3,268	2,685	3,300	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5,527	5,290	6,041	5,286	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
4,166	3,878	4,040	4,085	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
82	77	25	27	מרווח מפעילות מתן אשראי
9	11	3	4	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
71	61	24	24	אחר
162	149	52	55	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכמה ב-86 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 79 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-162 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 149 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מגידול במרווח מפעילות מתן אשראי ובמרווח האחר.

הכנסות המימון שאינן מריבית קטנו ב-2 מיליוני שקלים חדשים, זאת בעיקר בגין מימוש איגרות חוב זמינות למכירה בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופה הנוכחית נרשמה הקטנת הוצאה להפסדי אשראי בהיקף של כ-1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ל-126 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 149 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו.

ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-147 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 135 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, כאשר עיקר הגידול נובע מגידול ברווחי בנק יהב, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב")

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. חלקה של הקבוצה ברווח הנקי של בנק יהב בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכם ב-61 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 49 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב בחישוב שנתי, הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ל-1.4%, לעומת תשואה של 10.1% בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווחי בנק יהב נובע מגידול בהיקפי פעילות, שיפור במרווחי המימון ורמת הוצאה יציבה. סך המאזן של בנק יהב ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכם ב-27,531 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 25,928 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של 1,603 מיליוני שקלים חדשים (6.2%). יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-10,368 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 10,162 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של 476 מיליוני שקלים חדשים (4.7%). יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-23,536 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 22,289 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של 1,247 מיליוני שקלים חדשים (5.6%).

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "טפחות סוכנות לביטוח")

טפחות סוכנות לביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. הרווח הנקי של טפחות סוכנות לביטוח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 הסתכם ב-49 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 46 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ל-7.7% לעומת תשואה של 8.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 כ-12 מיליוני שקלים חדשים נטו, לעומת 18 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. מזה סך של 7 מיליוני שקלים חדשים (לעומת 10 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד) מפעילות נאמנות במסגרת החברה הבת, מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1.1 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 0.5 מיליוני פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכם ב-135 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 138 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2018.

הכנסות הריבית והכנסות הריבית, נטו הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1.7 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 1.5 מיליוני פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה לפני מס הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-1.1 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 0.7 מיליוני פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה לפני מס מנוכה מהשפעות שער חליפין הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-3.9 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2.6 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-83 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 80 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2018. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-48 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 56 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2018. יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה ב-92 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 65 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2018.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

השקעות במניות

הבנק מנהל השקעות נוסטרו במניות. מניות שבהן השקיע הבנק כאמור, מוצגות החל מיום 1 בינואר 2019, כמניות שאינן למסחר במסגרת תיק ניירות הערך של הבנק ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד.

במסגרת ההשקעות (אשר אינן סחירות ולא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. יתר ההשקעות (סחירות וקיים לגביהן שווי הוגן) מוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן ושינויים בשווי ההוגן אשר טרם מומשו, מוכרים בדוח רווח והפסד.

השקעות הבנק במניות הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2019 ב-172 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 124 ו-125 מיליוני שקלים חדשים ליום 30 בספטמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2018, בהתאמה. רווחי הבנק נטו מהשקעות במניות, הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 ב-62 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 16 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים בדבר השקעה במניות שאינן למסחר ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים ראה ביאור 2.g.1. לדוחות הכספיים.

סקירת הסיכונים

פרק זה כולל סקירה תמציתית וניתוח ההתפתחויות של הסיכונים העיקריים שהבנק נחשף אליהם. ככל שנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירת הסיכונים שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2018. דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות העדה ליציבות פיננסית (ה-FSB), מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, סיכונים פיננסיים כגון: סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונזילות וסיכונים אשראי, וסיכונים שאינם פיננסיים ביניהם: סיכונים תפעוליים (כולל סיכון אבטחת מידע וסייבר וסיכונים טכנולוגיים) וסיכונים ציות ורגולציה. מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019, פרופיל הסיכונים של הבנק הינו נמוך יחסית ובדומה לפרופיל הסיכונים ברבעונים הראשון והשני של שנת 2019 ובסוף שנת 2018. המדדים נמצאים במרחק סביר מתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון ובהלימה לפעילות העסקית, על פי מתווה התוכנית האסטרטגית ותוכניות העבודה השוטפות. הבנק בוחן את מדדי הסיכון באופן מתמיד ומתאימם ככל הנדרש לפעילות העסקית השוטפת, בכפוף ובהלימה לתיאבון הסיכון הכולל של הבנק לסיכונים השונים.

תיאור הסיכונים

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידים הבנקאיים. בבנק מוטו סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאי ובפרט האשראי לדירור, פעילות המאופיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית החמש שנתית, פועל הבנק לשמירה על מעמדו כמוביל בתחום הקמעונאי, וכן להגברת המיקוד והרחבת הפעילות במגזריים העסקיים. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים מתקדמים. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

הוראת הפיקוח על הבנקים בדבר תוספת הון בשיעור של 1% מתיק המשכנתאות, אשר הגדילה את יעדי ההון, השפיעה על הבנק באופן מהותי יותר ביחס לשאר הבנקים במערכת.

בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים הדרישה הרגולטורית המזערית ליחס כיסוי הנזילות הינה 100%. הבנק נמצא ביחסי נזילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב.

חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום השקעות הנוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנזילות, הינה בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיים המידע וסיכונים אבטחת המידע והסייבר.

הקבוצה הבנקאית חשופה להשפעות שינויים רגולטוריים ושינויים מאקרו כלכליים בארץ ובעולם על פעילותה העסקית, בהתאם למתווה התוכנית האסטרטגית. הבנק בוחן, מנטר ונערך להשפעות אלה במסגרת פעילותו השוטפת ואומד את הסיכון גם תחת תרחישי קיצון.

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק בארץ ובשולחות חוץ לארץ, באופן שוטף בהתאם להנחיות בנושא ניהול ובקרת סיכונים שקבע הפיקוח על הבנקים בהוראות ניהול בנקאי תקין, ובפרט, הוראה מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף.

דירקטוריון הבנק והועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל קביעת תיאבון הסיכון ופיקוח אחר עמידת הבנק בעקרונות ותיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק מחויבת לניהול שוטף של הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי וזיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, המבוסס במונחי שיעור מההון של הבנק. עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופנו, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניהול והמעורר של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

תיאור תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על ומגדיר היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כשיעור של הון עצמי רובד 1 של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל, וכן למצב קיצון, וזאת בהסתמך על תוצאות תרחישי הקיצון השונים שעורך הבנק ובהתאם לאסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק ועל רמת הנזילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים. בכל שנה, מאותגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים והצפי לכיוון ולתוצאות תהליך הערכת ניהול הסיכונים האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים והצפי לכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבע.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

תרחישי קיצון

תרחישי קיצון הינם טכניקות לניהול סיכונים המשמשות להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון מהווים כלי נוסף, חשוב ומשלים לגישות, מדדים ומודלים במסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק. תוצאות תרחישי הקיצון משמשות את הבנק לאתגור תיאבון הסיכון ותכנון ההון. כמו כן, תרחישי הקיצון מציינים מוקדי סיכון מהותיים. לבנק מגוון רחב של מתודולוגיות חישוב לביצוע תרחישי קיצון. השימושים העיקריים של תרחישי הקיצון והעקרונות לקביעתם מעוגנים במסמך מדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת סיכונים. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות תרחישי הקיצון על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדיו העסקיים והפיננסיים, במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך ה-ICAAP בוחן האם לבנק די הון על מנת לעמוד בתוכנית האסטרטגית, המאותגרת על ידי שורה של תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות. תרחישי קיצון אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי יצירת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים המהותיים לפעילותו: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק וריבית בתיק הבנקאי, תפעולי לרבות אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים וסיכונים נוספים. דגש רב ניתן בתרחישי הקיצון על תיק המשכנתאות של הבנק ופעילות האשראי העסקית שלו. תוצאות תכנון ההון של הבנק, שהוגשו לבנק ישראל בחודש דצמבר 2018, אשר בוצעו על נתוני המחצית השנייה של שנת 2018, בהתבסס על התוכנית האסטרטגית של הבנק ולאופק תכנון של שלוש שנים, מצביעות על כך כי בידי הבנק כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק גם תחת אירועי קיצון. תוצאות התרחיש האחדיד בדומה לתוצאות תרחישי הקיצון השונים המבוצעים בבנק, מלמדות כי פוטנציאל הפגיעה בביצועי הבנק, תחת תרחיש שכזה, הינו נמוך יחסית להון הבנק והרווח השנתי שלו.

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון נדילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽¹⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי-עסקי ⁽²⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי

(1) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

(2) הגדרת הסיכון האסטרטגי-עסקי כוללת את תהליך תכנון ניהול ההון.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת. הערכות אלה, נעשות על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל הצפי לכיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של תהליכי ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בהתאמה לתהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019, פרופיל הסיכונים של הבנק הינו נמוך יחסית ובדומה לפרופיל הסיכונים ברבעונים הראשון והשני של שנת 2019 ובסוף שנת 2018. סיכונים בעלי רמות סיכון שאינן נמוכות, נובעים ככלל, מסיכון מובנה בפעילות הבנק, והם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדר. פוטנציאל ההפסד מאירועים בלתי צפויים, ביחס להון ורווח הבנק, הינו נמוך. רווחיות הבנק היא יציבה, קרי תנודתיות הרווח נמוכה והכרית ההונית הזמינה לבנק מספקת גם תחת תרחישי קיצון.

הבנק מקיים תהליכי זיהוי ומדידה של סיכונים על פי מגוון שיטות ומתודולוגיות לאמידת רמות הסיכון והחשיפה שלו לסיכונים השונים במהלך עסקים רגילי ובתרחישי קיצון. הבנק מפעיל שיטות מדידה כמותיות (מודלים, מדדים, אינדיקטורים, ניתוחי רגישות, תרחישים ועוד) ושיטות מדידה איכותיות (הערכות מומחה וסקרים).

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לרבעון השלישי של שנת 2019, וכן דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורסמים באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון אשראי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון: סיכון השוק והריבית, סיכון הנדליות, סיכונים ציות וסיכונים נוספים.

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי, נותרה ברבעון השלישי של שנת 2019 ברמה נמוכה-בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדיור היא נמוכה.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2018 מדורגים לקוחות החטיבה הקמעונאית במודלים מתקדמים ייעודיים. המודלים מכמתים את ההסתברות לכשל (PD) וכן את שיעור ההפסד בהינתן כשל (LGD) לאוכלוסיות העסקים הקטנים והלקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית. הניהול השוטף בפועל בחטיבה הקמעונאית מבוסס בעיקרו על מערכת המדח"ם (מערכת לניהול, דירוג, ותמחור לקוחות). פרופיל סיכון האשראי של הלקוחות הפרטיים לנוכח תיאבון הסיכון הנקבע גם על פי המודל הפנימי מצביע על רמת סיכון נמוכה-בינונית המאופיינת ביציבות לאורך זמן. הלקוחות הפרטיים המנוהלים בחטיבה העסקית מדורגים במודלים המתקדמים.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019, המשיך הבנק בתהליכי יישום, הטמעה ושימושיות של המודלים המתקדמים לטובת ניתוח וניהול מיטבי של האשראי הקמעונאי.

ניתוח ההתפתחות באיכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).

נכון ליום 30 בספטמבר 2019 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

לפרטים נוספים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2019 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
1.	בינוי	261	697	958
2.	גופים מוסדיים	15	837	852
3.	בינוי	169	525	694
4.	גופים מוסדיים	-	686	686
5.	בינוי	36	641	677
6.	בינוי	101	533	634

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה הפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

1. אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
- אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
- אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזדמנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מוסנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
- רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
- חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.

עסקה הונית לעניין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

2.

מימון לחברות ממונפות - הינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית בפורום מימון ממונף, בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבינקאות עסקית, החטיבה לביקורת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק של הנרכשת	30 בספטמבר 2019			30 בספטמבר 2018			31 בדצמבר 2018		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי מאזני
מידע ותקשורת	49	26	75	-	27	81	55	28	83
מסחר	151	-	151	-	-	-	-	-	-
סך הכל	200	26	226	-	27	81	55	28	83

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק של הלווה	30 בספטמבר 2019			30 בספטמבר 2018			31 בדצמבר 2018		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי מאזני
תעשייה וחרושת	-	-	-	-	91	1	91	1	61
כרייה וחציבה	-	-	-	-	117	-	117	-	-
בינוי ונדל"ן	364	-	364	-	459	-	459	-	420
מסחר	203	72	275	-	285	64	221	46	282
מידע ותקשורת	-	199	199	-	150	110	40	90	130
שירותים פיננסיים	120	-	120	3	155	-	155	-	156
שירותים ציבוריים וקהילתיים	86	5	91	-	76	5	71	5	76
סך הכל	773	276	1,049	3	1,153	180	1,333	141	1,125

התפתחויות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל			
	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018
סיכון אשראי בעייתי:			
סיכון אשראי פגום	1,266	935	1,165
סיכון אשראי נחות	143	311	152
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיוור	1,369	1,293	1,251
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר	876	501	521
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	3,654	3,040	3,089

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018
שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי לציבור	0.6	0.5	0.6
שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי שאינו לדיוור	1.6	1.2	1.5
שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיוור	2.9	2.4	2.4
שיעור יתרת האשראי לדיוור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾	0.7	0.7	0.7
שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	1.4	1.2	1.2

(1) שיעור זה שאינו לדיוור זניח.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

ניתוח הפרשה להפסדי אשראי

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות נטו
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
793	660	265	1,718	1	1,719	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
34	13	22	69	1	70	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(11)	(2)	(21)	(34)	-	(34)	מחיקות חשבונאיות נטו
816	671	266	1,753	2	1,755	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות נטו
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
735	643	253	1,631	3	1,634	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
15	17	30	62	(1)	61	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(15)	(1)	(25)	(41)	-	(41)	מחיקות חשבונאיות נטו
735	659	258	1,652	2	1,654	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות נטו
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
766	644	263	1,673	4	1,677	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
142	32	73	247	(2)	245	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(92)	(5)	(70)	(167)	-	(167)	מחיקות חשבונאיות נטו
816	671	266	1,753	2	1,755	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות נטו
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
699	630	245	1,574	1	1,575	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
118	34	80	232	1	233	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(82)	(5)	(67)	(154)	-	(154)	מחיקות חשבונאיות נטו
735	659	258	1,652	2	1,654	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018	
0.9	0.9	0.9	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	0.7	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
תשעה חודשים			
2019	2018	שנת 2018	
0.2	0.2	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.2	0.2	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.4	0.4	0.4	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיוור ⁽¹⁾
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדיוור הינו זניח.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר⁽⁴⁾)

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2017-2021. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת החזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חביונותיו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה⁽²⁾ של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנויה, הכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו.

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של ההוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעורי האבטלה ועלייה ברמת הריבית.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר
	2018	2019	2018
חובות			
יתרות עובר ושב	2,139	1,979	2,158
יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי	3,702	4,129	3,768
הלוואות לרכב - ריבית משתנה	1,124	738	1,038
הלוואות לרכב - ריבית קבועה	762	854	734
הלוואות ואשראי אחר - ריבית משתנה	11,324	12,198	11,557
הלוואות ואשראי אחר - ריבית קבועה	195	208	218
סך הכל חובות (אשראי מאזני)	19,246	20,106	19,473
מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות			
מסגרות עובר ושב לא מנוצלות	3,985	4,266	3,998
מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות	6,190	6,521	6,238
ערביות	224	228	228
התחייבויות אחרות	34	23	32
סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)	10,433	11,038	10,496
סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים	29,679	31,144	29,969
מזה:			
הלוואות בולט/בלון ⁽³⁾	499	452	492
תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽⁴⁾			
תיק נכסים פיננסיים:			
פיקדונות ⁽⁵⁾	3,221	3,668	3,392
ניירות ערך ⁽⁵⁾	229	211	205
נכסים כספיים אחרים	400	343	388
בטוחות אחרות ⁽⁶⁾	795	557	697
סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי	4,645	4,779	4,682

(1) כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.

(2) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(3) הלוואות בהן ניתן גרייס על הקרן לתקופה של מעל שנה.

(4) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חובות הלקוח, בלבד.

(5) סיווג מחדש.

(6) הביטוחונות הינם לאחר מקדם בטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי. עיקר הקיטון נובע מעדכון כלפי מטה של מקדמי הביטחון של כלי רכב וגיל הרכב המרבי הנלקח בחישוב השווי לביטחון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פילוח לפי גודל חבות הלווה⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2019		תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)
סיכון אשראי כולל	מספר לווים	סיכון אשראי כולל	מספר לווים	סיכון אשראי כולל	מספר לווים	
473	273,164	550	281,525	629	299,661	עד 10
1,234	87,473	1,234	87,094	1,279	88,946	מעל 10
3,349	117,331	3,358	117,158	3,398	118,172	מעל 20
6,805	120,070	6,803	119,681	7,045	123,935	מעל 40
8,364	77,903	8,319	77,358	8,849	82,331	מעל 80
7,776	38,609	7,592	37,709	8,263	40,779	מעל 150
1,968	3,827	1,823	2,967	1,681	3,681	מעל 300
29,969	718,377	29,679	723,492	31,144	757,505	סך הכל

(1) מספר הלווים הינו לפי סך סיכון האשראי המאזני והחוזק מאזני.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה⁽¹⁾ בחשבון:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2019		גובה הכנסה
במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	
1,208	6.2	1,269	6.6	1,384	6.9	חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון ⁽²⁾
5,338	27.4	4,929	25.6	4,651	23.1	נמוכה מ-10 אלפי ש"ח ⁽²⁾
7,073	36.3	6,957	36.1	7,394	36.8	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח
5,854	30.1	6,091	31.7	6,677	33.2	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה
19,473	100	19,246	100	20,106	100	סך הכל

(1) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(2) סיווג מחדש.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2018		ליום 30 בספטמבר 2019		תקופה לפירעון
במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	
3,590	26.5	3,571	26.6	3,552	25.4	עד שנה
4,641	34.3	4,664	34.8	4,691	33.5	מעל שנה ועד 3 שנים
2,394	17.7	2,375	17.7	2,568	18.3	מעל 3 שנים ועד 5 שנים
1,398	10.3	1,354	10.1	1,499	10.7	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
1,524	11.2	1,441	10.8	1,688	12.1	מעל 7 שנים ⁽²⁾
13,547	100	13,405	100	13,998	100	סך הכל

(1) ללא עו"ש וכרטיסי אשראי.

(2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בקן החזר הלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פרטים על סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2019		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
233	4	229	223	3	220	225	2	223
0.78%	0.04%	1.18%	0.75%	0.03%	1.14%	0.72%	0.02%	1.11%

יתרת סיכון אשראי בעייתי

שיעור סיכון אשראי בעייתי⁽²⁾

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.

(2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

שנת 2018	תשעה חודשים	
	2018	2019
0.56%	0.57%	0.48%

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך החובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדלו בשיעור של 4.4% לעומת 30 בספטמבר 2018 ובשיעור של 3.2% לעומת 31 בדצמבר 2018, בעיקר עקב גידול בהלוואות ואשראי אחר.
- לא חלו שינויים מהותיים בהתפלגות החובות לאנשים פרטיים ברבעון השלישי של שנת 2019.

ליום 30 בספטמבר 2019:

9.9%	חשבונות עובר ושב
20.5%	כרטיסי אשראי
7.9%	הלוואות לרכב
61.7%	הלוואות ואשראי אחר

- כנגד 23.7% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 30 בספטמבר 2019, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (שיעורים דומים ליום 30 בספטמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2018).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, שיעור ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים הינו גבוה ביחס למגזרים האחרים, וזאת בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין איזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד.

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים)

30 בספטמבר 2019						
סיכון אשראי לציבור ⁽⁴⁾						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי		סיכון אשראי		
סיכון אשראי	סיכון אשראי מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	פגום	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾
בביטחון נדל"ן בישראל:						
	34	75	-	93	14,393	9,685
	2	44	383	53	1,255	5,578
	36	119	383	146	15,648	15,263
	8	40	51	129	2,712	2,407
	44	159	434	275	18,360	17,670
	31	75	21	72	13,055	8,977
						לדיוור
						למסחר ולתעשייה
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים
30 בספטמבר 2018 ⁽⁵⁾						
בביטחון נדל"ן בישראל:						
	30	75	28	22	17,163	9,243
	2	54	8	45	769	4,346
	32	129	36	67	17,932	13,589
	13	44	68	150	3,156	2,845
	45	173	104	217	21,088	16,434
	31	65	23	1	15,039	8,788
						לדיוור
						למסחר ולתעשייה
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים
31 בדצמבר 2018						
בביטחון נדל"ן בישראל:						
	24	71	33	31	13,167	9,904
	2	68	6	52	1,013	4,849
	26	139	39	83	14,180	14,753
	13	42	69	146	2,908	2,261
	39	181	108	229	17,088	17,014
	26	70	26	1	11,470	9,211
						לדיוור
						למסחר ולתעשייה
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

(2) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

(5) סוג מחדש.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

30 בספטמבר 2019			30 בספטמבר 2018			31 בדצמבר 2018		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽²⁾⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
חוץ מאזני			חוץ מאזני			חוץ מאזני		
כולל	מאזני	כולל	מאזני	כולל	מאזני	כולל	מאזני	כולל
ביטחון נדל"ן בישראל								
נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:								
								קרקע גולמית
5,465	430	5,035	11,026	4,556	6,470	7,331	1,957	5,374
18,619	12,752	5,867	16,927	12,473	4,454	18,461	12,668	5,793
נדל"ן בתהליכי בנייה								
נדל"ן שבנייתו הושלמה								
4,849	998	3,851	3,568	903	2,665	5,119	1,023	4,096
28,933	14,180	14,753	31,521	17,932	13,589	30,911	15,648	15,263
סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן בישראל								
שאינו בביטחון נדל"ן בישראל								
5,169	2,908	2,261	6,001	3,156	2,845	5,119	2,712	2,407
34,102	17,088	17,014	37,522	21,088	16,434	36,030	18,360	17,670
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן								

(1) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
(2) סווג מחדש.

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 30 בספטמבר 2019 מראים כי כ-51% מסיכון האשראי המאזני וכ-71% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ, חיפה, באר שבע וירושלים. רוב האשראי החוץ מאזני נובע מערביות חוק המכר לרוכשי דירות. מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד. חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 30 בספטמבר 2019, כמוצג להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק), הינו 13.9%. יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 10.50% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, לרבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות וכן סכומי ערבויות חוק מכר בגינת רכש הבנק פוליסת ביטוח).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 30 בספטמבר 2019

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הפסדי אשראי ⁽³⁾							
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	
9,885	9,418	467	335	50	25	147	תעשייה
31,775	31,477	298	242	(8)	(16)	173	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
4,255	3,844	411	33	(26)	(1)	30	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
11,210	10,851	359	218	59	49	190	מסחר
9,346	9,210	136	133	27	2	94	שירותים פיננסיים
16,108	15,840	268	146	45	33	146	ענפים אחרים
82,579	80,640	1,939	1,107	147	92	780	סך הכל מסחרי
144,310	142,889	1,421	52	32	5	670	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
31,281	30,733	225	84	73	70	266	אנשים פרטיים - אחר
258,170	254,262	3,585	1,243	252	167	1,716	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
8,446	8,446	-	-	-	-	-	בנקים בישראל וממשלת ישראל
266,616	262,708	3,585	1,243	252	167	1,716	סך הכל פעילות בישראל
5,175	5,106	69	23	(5)	-	37	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
12,284	12,284	-	-	(2)	-	2	בנקים וממשלות בחוץ לארץ
17,459	17,390	69	23	(7)	-	39	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
284,075	280,098	3,654	1,266	245	167	1,755	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 212,192, איגרות חוב - 10,409, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 64, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2,717 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 58,693.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,665 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,363 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 5,224 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 30 בספטמבר 2018

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הפסדי אשראי ⁽³⁾							
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	סיכון אשראי ביצוע ⁽⁴⁾	סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי פגום	הוצאות בגין חשיבות נטו	מחיקות	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	
9,192	8,788	404	257	18	12	117	תעשייה
34,568	34,171	294	201	4	(9)	173	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
2,954	2,927	27	16	(3)	-	45	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
11,090	10,776	314	210	70	40	180	מסחר
12,498	12,315	183	13	(1)	4	63	שירותים פיננסיים
14,295	14,065	230	110	30	35	120	ענפים אחרים
84,597	83,042	1,452	807	118	82	698	סך הכל מסחרי⁽⁷⁾
131,608	130,264	1,344	52	34	5	658	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
29,866	29,359	223	71	82	69	258	אנשים פרטיים - אחר
246,071	242,665	3,019	930	234	156	1,614	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
9,060	9,060	-	-	-	-	-	בנקים בישראל וממשלת ישראל
255,131	251,725	3,019	930	234	156	1,614	סך הכל פעילות בישראל
5,690	5,669	21	5	(2)	(2)	38	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
10,708	10,708	-	-	1	-	2	בנקים וממשלות בחוץ לארץ
16,398	16,377	21	5	(1)	(2)	40	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
271,529	268,102	3,040	935	233	154	1,654	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 198,975, איגרות חוב - 10,001, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 115, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2,604 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 59,834.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,705 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,998 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 6,400 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.
- (7) סיווג מחדש.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2018

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הפסדי אשראי ⁽³⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾	
122	18	33	279	422	9,555	9,977	תעשייה
165	(8)	(1)	203	297	30,604	30,901	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
55	(4)	(1)	26	40	3,161	3,201	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
180	44	74	234	347	10,663	11,010	מסחר
69	5	6	168	180	11,774	11,954	שירותים פיננסיים
134	42	49	113	240	14,098	14,338	ענפים אחרים
725	97	160	1,023	1,526	79,855	81,381	סך הכל מסחרי
643	22	36	60	1,310	134,650	135,960	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
263	91	109	77	233	29,752	30,245	אנשים פרטיים - אחר
1,631	210	305	1,160	3,069	244,257	247,586	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	9,850	9,850	בנקים בישראל וממשלת ישראל
1,631	210	305	1,160	3,069	254,107	257,436	סך הכל פעילות בישראל
42	(2)	2	5	20	6,304	6,324	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
4	-	3	-	-	9,097	9,097	בנקים וממשלות בחוץ לארץ
46	(2)	5	5	20	15,401	15,421	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
1,677	208	310	1,165	3,089	269,508	272,857	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 202,053, איגרות חוב - 10,988, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 26, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3,240 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 56,550.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.

(6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,023 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,241 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 4,794 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע בנוסח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾ סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חשיפות עיקריות למדינות זרות

המדינה	30 בספטמבר 2019			30 בספטמבר 2018			31 בדצמבר 2018		
	סך הכל	מאזנית ⁽²⁾	חוב מאזנית ⁽³⁾⁽⁴⁾	סך הכל	מאזנית ⁽²⁾	חוב מאזנית ⁽³⁾⁽⁴⁾	סך הכל	מאזנית ⁽²⁾	חוב מאזנית ⁽³⁾⁽⁴⁾
ארצות הברית	10,898	406	11,304	9,153	562	9,715	6,639	519	7,158
צרפת	1,429	2,137	3,566	1,354	3,388	4,742	1,384	2,092	3,476
בריטניה	2,478	883	3,361	1,836	1,112	2,948	2,133	1,182	3,315
גרמניה	204	2,807	3,011	320	4,196	4,516	321	2,651	2,972
אחרות	2,818	1,297	4,115	2,513	1,105	3,618	2,518	1,105	3,623
סך הכל החשיפות למדינות זרות	17,827	7,530	25,357	15,176	10,363	25,539	12,995	7,549	20,544
מזה: סך החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה	57	31	88	60	66	126	35	66	101
מזה: סך חשיפות למדינות LDC	423	91	514	448	139	587	433	130	563
מזה: סך כל החשיפות למדינות עם בעיות נזילות -	-	-	-	-	-	-	-	-	-

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נדילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוב מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקן 313.
- (4) יתרת החשיפה החוב מאזנית כוללת סך של 5,224 מיליוני שקלים חדשים אשר עיקרו בגין רכישת ביטוח סמבסחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מבר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 30 בספטמבר 2018 - 7,918 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2018 - 4,794 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים בדבר עדכון מקדם ההמרה לאשראי (CCF) המוחל על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות על פי חוק המכר. ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾		סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	
30 בספטמבר 2019						
6,337	6,380	5,345	992	1,035		AAA עד AA-
378	501	277	101	224		A+ עד A-
19	29	6	13	23		BBB+ עד BBB-
26	26	26	-	-		BB+ עד B-
-	-	-	-	-		נמוך מ: B-
8	8	-	8	8		ללא דירוג
6,768	6,944	5,654	1,114	1,290		סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
30 בספטמבר 2018						
8,719	8,808	8,180	539	628		AAA עד AA-
812	844	784	28	60		A+ עד A-
66	68	56	10	12		BBB+ עד BBB-
20	20	20	-	-		BB+ עד B-
-	-	-	-	-		נמוך מ: B-
1	1	-	1	1		ללא דירוג
9,618	9,741	9,040	578	701		סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 בדצמבר 2018						
5,860	5,967	5,040	820	927		AAA עד AA-
281	297	271	10	26		A+ עד A-
60	60	57	3	3		BBB+ עד BBB-
20	20	20	-	-		BB+ עד B-
-	-	-	-	-		נמוך מ: B-
1	1	-	1	1		ללא דירוג
6,222	6,345	5,388	834	957		סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

נכון לימים 30 בספטמבר 2019, 30 בספטמבר 2018 ו-31 בדצמבר 2018 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו. סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דיילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 5,224 מיליוני שקלים חדשים ליום 30 בספטמבר 2019 (ליום 30 בספטמבר 2018 - 7,918 מיליוני שקלים חדשים וליום 31 בדצמבר 2018 - 4,794 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל וכן, ערבויות והתחייבויות נוספות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הווגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו.
- (6) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בביירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 11. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בביירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

סיכון האשראי לדירוג והתפתחות

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלוואים ושל יכולת החזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת שיעור האבטלה ושיעור הריבית. לבנק מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מהווה חלק ממערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנים מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בהנהלת הבנק, בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובליגו בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין, כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש ספטמבר 2019) עומד על כ-52.5% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומדן, בנוסף, את שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, זאת, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדירוג, הגלומה במלאי המשכנתאות בתיק. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדירוג, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המאקרו, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)		
שיעור שינוי	תשעה חודשים	
באחוזים	2018	2019
11.6	15,801	17,634
34.6	205	276
20.4	54	65
11.9	16,060	17,975
45.4	1,646	2,394
15.0	17,706	20,369
5.7	32,399	34,235

משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)

מכספי הבנק

מכספי האוצר:

הלוואות מוכוונות

הלוואות עומדות ומענקים

סך הכל הלוואות חדשות

הלוואות שמוחזרו

סך הכל ביצועים

מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדירור⁽¹⁾ ליום 30 בספטמבר 2019 (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור מימון	שיעור ההחזר	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					עד 3 חודשים	מההכנסה הקבועה	סך הכל
		עד 3 חודשים	3-5 שנים	5-10 שנים	10 שנים ומעלה	סך הכל			
60% עד	35%	3,168	9,045	11,466	26,304	19,146	6,632	75,761	
50%-50%	35%	249	812	1,204	4,016	5,191	1,448	12,920	
50%-80%	50%	-	-	4	32	1,281	516	1,833	
מעל 80%	80%	-	-	-	-	104	89	193	
60%-75%	35%	1,675	4,106	4,538	13,989	8,701	1,472	34,481	
50%-50%	35%	108	300	404	1,663	1,759	382	4,616	
50%-80%	50%	-	-	-	13	329	136	478	
מעל 80%	80%	-	-	-	-	12	20	32	
75% מעל	35%	142	565	517	408	857	1,046	3,535	
50%-50%	35%	5	38	39	50	192	339	663	
50%-80%	50%	-	-	-	-	23	105	128	
מעל 80%	80%	-	-	-	-	1	23	24	
סך הכל		5,347	14,866	18,172	46,475	37,596	12,208	134,664	

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי

גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים

אחוז מסך האשראי לדירור

הלוואות בריבית משתנה:

לא צמודות בריבית פריים

צמודות למדד⁽³⁾

במטבע חוץ⁽³⁾

סך הכל

הלוואות לא צמודות בריבית

פריים מסך האשראי לדירור

הלוואות צמודות למדד בריבית

משתנה מסך האשראי לדירור

הלוואות בשיעור מימון גבוה

מ-75% מסך האשראי לדירור

(1) יתרת הלוואות לדירור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות לקבוצות גיל בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

בנוסף, מחזורים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משייכת למועד המקורי של העמדת ההלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכוונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור ההחזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 30 בספטמבר 2019).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 30 בספטמבר 2019 עומד על 52.5%, בהשוואה ל-52.8% ביום 30 בספטמבר 2018 ול-52.6% ליום 31 בדצמבר 2018. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 134.7 מיליארדי שקלים חדשים, כ-96.8% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדירור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון ההיסטורי. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-1.3 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-1% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2019, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדירור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-4.1%. בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-6.8%. בהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-19.6% ובסך כל הלוואות, בשיעור של כ-11.2%.

שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה (מ-75%) מסך תיק האשראי לדירור של הבנק הינו 3.1% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, 4.1% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, ו-2.7% באשראי שניתן ברבעון השלישי של שנת 2019.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדירור משמש מדד למידת הביטחון של הלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של הלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור ההחזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור ההחזר הממוצע בתיק האשראי לדירור של הבנק הוא 26.1%. כ-84.5% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור ההחזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.2%). כ-13.5% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-39.3%). כ-1.8% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: 59.4%) וכ-0.2% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.1%).

הלוואות ששיעור ההחזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת ההחזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאוד שלאגביה שיעור ההחזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן ויכולת ההחזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדירור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הנחית הפיקוח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, הגבילה את חלק הלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך הלוואה לכל היותר. על פי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 29 באוגוסט 2013 נקבע בנוסף, כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדירור בהן היחס בין חלק הלוואה בריבית משתנה לבין סך הלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בהחלטות בהחלטתם על הרכב הלוואה.

היקף הלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-11 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-8.2% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת ההחזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף הלוואה

היקף הלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 30 בספטמבר 2019 ל-7.1 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-5.3% בלבד מתיק האשראי לדירור של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 30 בספטמבר 2019 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור								
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽²⁾	בפיגור של 90 יום או יותר						
		מעל 15 חודשים		מעל 6 חודשים		בפיגור של 30 ימים		
		מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים	עד 89 ימים ⁽¹⁾	
305	37	259	206	15	17	21	9	סכום בפיגור
121	6	115	114	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽³⁾
2,000	78	1,292	123	100	283	786	630	יתרת חוב רשומה
208	38	170	86	48	36	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,792	40	1,122	37	52	247	786	630	יתרת חוב נטו

- (1) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
 (2) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.
 (3) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (4) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון והתפתחותו

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הבנק הגדיר מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרה של הממשל התאגידי המפרט את תחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה, ואת חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק. הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי. סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון סייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק. סיכון טכנולוגיית המידע - סיכון הנובע מכשל של מערכות הבנק כתוצאה מליקויים בזמינות וביצועי המערכות, ביצועים לא נכונים וחוסר תמיכה של המערכות בצרכים העסקיים של הבנק. סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019, המשיך הבנק לפעול בהתאם לתוכנית העבודה השנתית, בוצעו מגוון רחב של תרגילים כולל תרגול טכנולוגי באתר המחשוב החלופי (אתר DRP) ותרגול מרכזי שנתי שכלל רכיבים שונים ובהם: תרגול פורום פיננסי בחירום, תרגול חדר מצב בתרחישים שונים, תרגול פורום ניהול משבר והעתקת עובדים לאתר הגיבוי של הבנק בלוד.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיית ומדיניות הגנת סייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר. מערכות הבנקאות הישירה בבנק כוללות תהליכי אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367 ובכלל זה מנגנוני הזדהות, אופן שליחת מידע ללקוחות וזיהוי פעולות חריגות. רמת הסיכון במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019 נותרה בינונית. במהלך רבעון זה, זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפות דיוג) במסגרתם נגנבו פרטי הזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. לאור מנגנוני ההגנה המופעלים בבנק, על אף ניסיונות הונאה אלו לא בוצעו פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות. הבנק ממשיך לחזק ולשפר את מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק על מנת להמשיך ולצמצם את היכולת להונות את הלקוחות ולבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון טכנולוגיית המידע

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי, גילן של המערכות הקיימות בבנק ומעבר בנק יהב לפלטפורמה חדשה, הבנק סיים תהליך לבחינת מעבר מערכת הליבה של שוק ההון של הבנק למודול שוק ההון של פלטפורמה חדשה והחל בפרויקט ברבעון הראשון של שנת 2019. כמו כן לאחרונה אושר פרויקט משמעותי נוסף שעניינו החלפת מערכת ה-CRM במטרה להעצים את השירות האישי לכל לקוח.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, רמת הסיכון המשפטי נותרה נמוכה-בינונית, בדומה להערכה בדוח השנתי של 2018.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק וריבית

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשך.

סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזערי, על פי מדיניות הבנק. מבנה הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים ארוכים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון השלישי של שנת 2019, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית, ראה הסבר להלן.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת	תשעה חודשים	
	2018	2019
לסוף התקופה	537	508
ערך מקסימלי במהלך התקופה	640 (פברואר)	626 (יוני)
ערך מינימלי במהלך התקופה	537 (דצמבר)	431 (מרץ)

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן.

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנמחה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽¹⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

30 בספטמבר 2019						
שינוי בשווי הוון						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
488	(1,545)	209	76	13	(759)	עלייה של 2%
(1,660)	1,080	(235)	(49)	(14)	(878)	ירידה של 2%
30 בספטמבר 2018						
(249)	(1,954)	47	(37)	1	(2,192)	עלייה של 2%
721	2,367	(30)	41	(1)	3,098	ירידה של 2%
31 בדצמבר 2018						
(289)	(2,076)	46	(43)	(1)	(2,363)	עלייה של 2%
757	2,522	(30)	48	-	3,297	ירידה של 2%

(1) מחושב על סמך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת עריכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנוהלים בחדר עסקאות, מנוהל באמצעות מגבלות כמותיות המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו. יתרות עובר-ושב זכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים. הבנק ביצע במהלך שנת 2018, בחינה מקיפה למתודולוגית אמידת הסיכון, בהתאמה לפרקטיקה המקובלת ביישום עקרונות באזל. בעקבות כך, שיטות המדידה ומגבלות הסיכון עודכנו במדיניות הבנק ברבעון הראשון של שנת 2019, כך שתשקף באופן מהימן יותר את חשיפת הריבית, לרבות ההשפעות הדינמיות של האופציות ההתנהגותיות הגלומות בתיק המשכנתאות ובפיקדונות, התלויות בריבית. כמו כן, עקומי ההיוון עודכנו מעקומי זירו לעקומי מחירי המעבר.

בהמשך לכך, מדידת סיכון הריבית ירדה בצורה מהותית. הבנק קבע תיאבון סיכון בשיעור של 13.5% מהוון, בתרחיש זעזוע סטנדרטי לקיצון, תרחיש PV02, קרי, תזוזה מקבילית של 2% בעקומים. כמו כן הוגדרו קווים מנחים של ההנהלה ברמות סיכון נמוכות יותר, ועבור תרחישי המייצגים מהלך עסקים רגיל.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

שווי הוון נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 30 בספטמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2019			
סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	
10,888	(139)	11,027	13,670	83	13,587	שווי הוון נטו מותאם ⁽¹⁾
9,973	13,469	(3,497)	12,577	18,915	(6,338)	מזה: תיק בנקאי

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוון נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 30 בספטמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2019			
סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	
317	128	189	510	155	355	שינויים מקבילים
324	130	194	512	171	341	עלייה במקביל של 1%
(269)	(134)	(135)	(467)	(168)	(299)	מזה: תיק בנקאי
(284)	(140)	(144)	(468)	(183)	(285)	ירידה במקביל של 1%
						מזה: תיק בנקאי
(70)	(11)	(59)	(195)	13	(208)	שינויים לא מקבילים
162	47	115	386	33	353	התללה ⁽³⁾
206	112	94	543	115	428	השטחה ⁽⁴⁾
(213)	(116)	(97)	(617)	(221)	(396)	עליית ריבית בטווח הקצר
						ירידת ריבית בטווח הקצר

(1) שווי הוון נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(4) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית:

ליום 30 בספטמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2019			שינויים מקבילים עלייה במקביל של 1% מזה: תיק בנקאי ירידה במקביל של 1% מזה: תיק בנקאי
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	
810	365	445	995	423	572	
849	404	445	1,063	377	686	
(637)	(365)	(272)	(495)	(423)	(72)	
(676)	(404)	(272)	(563)	(377)	(186)	

(1) כולל השפעת שווי הון, רווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.

רגישות ההכנסה חושבה בהתבסס על פריסה של יתרות העובר-ושב בהתאם למודל המקובל בבנק. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 15 בדוחות הכספיים.

ניתוח החשיפה למדד ושער חליפין

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשיעור חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 30 בספטמבר 2019, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾			תרחישים			מדד ⁽²⁾ דולר ליש"ט יין אירו פר"ש
ירידה מקסימלית	עלייה מקסימלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עלייה של 5%	עלייה של 10%	
(139.9)	154.4	(1,559.3)	(779.7)	737.7	1,475.4	
(5.6)	9.1	(10.2)	(8.1)	20.7	47.6	
1.9	(0.8)	3.0	1.5	(1.4)	(2.8)	
0.4	(0.3)	2.7	0.7	(0.3)	(0.1)	
(1.8)	1.6	(16.1)	(4.6)	3.1	4.7	
(0.2)	0.4	(0.3)	(0.1)	0.1	0.3	

(1) תרחיש קיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשיעור החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

(2) רגישות ההון לעלייה ולירידה של 3% במדד המחירים לצרכן הינה 442.6 ו-467.8 (מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה).

לפרטים נוספים בדבר סיכון שוק וריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק. לפרטים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה ביאור 5 בדוחות כספיים אלה, וכן ביאורים 12 ו-15 א' בדוחות הכספיים לשנת 2018.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות.

סיכון הנזילות מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון, וכן לא נצפו אירועים חריגים מהותיים. לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן, הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. ברבעון הנוכחי המשיך הבנק בפעילותו לגיוון מקורות המימון והפחתת סיכון הריכוזיות. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחותיות במקורות המימון לעיל.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 - "יחס כיסוי נזילות", הדרישה הרגולטורית המזערית הינה 100%. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה בשנת 2019 יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון השלישי של שנת 2019 הסתכם ב-122%. כאמור לעיל, במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-9.0 מיליארדי שקלים חדשים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של 199.5 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2018, להיקף של 207.8 מיליארדי שקלים חדשים ביום 30 בספטמבר 2019, גידול של 4.2%.

במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של 153.2 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 5.2% לעומת סוף שנת 2018. במגזר צמוד המדד גדל היקף פיקדונות הציבור ל-15.1 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 4.7% ובמגזר מטבע חוץ עלה היקף פיקדונות הציבור ל-39.5 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 0.3% לעומת סוף שנת 2018.

לפרטים נוספים בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות נותר ללא שינוי במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019 והוא מוגדר נמוך-בינוני.

הערכת הסיכון נובעת, בין היתר, מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, ומהמשך שיפור הבקרה ותדירות ההדרכות, והמשך ייעול תהליכי העבודה בתחום.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הציות והרגולציה ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. סיכון חוצה הגבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות וביחס לכספים של לקוחות ישראליים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, וכן QI - qualified intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (CRS - Common Reporting Standard).

תיאור הסיכון של הבנק לסיכונים חוצי גבולות הינו אפסי.

סיכון חוצה הגבולות נותר ללא שינוי במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הבנק מנהל את הסיכון, בין היתר, על ידי עדכון נהלים, מיכון תהליכי עבודה, קיום הדרכות וקביעת סניפים מתמחים לפעילות מול לקוחות אלה.

הבנק מקיים באופן שוטף מבצעי טיוב לעדכון ותיקוף המידע הקיים על לקוחותיו. הבנק ביצע את שני הדיווחים הראשונים בגין השנים 2017 ו-2018 בהתאם לתקנות ה-FATCA ואת דיווח ה-CRS בגין שנת 2018.

לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2019

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מאי ציות להוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור. תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע מאיסור הלבנת הון ומימון טרור הינו אפסי. סיכון איסור הלבנת הון נותר ללא שינוי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 והוא מוגדר נמוך-בינוני, זאת לאור המשך פעילות אינטנסיבית של הדרכה והטמעה לצד בקורות ממוקדות סיכון, וכן נקיטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציות. המערכת הטכנולוגית לאיתור פעילות בלתי רגילה ולדיווחים פועלת בצורה שוטפת בסניפים ומאפשרת בקרה הדוקה על הפעילות הבנקאית. לפרטים נוספים בדבר סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא אירעו אירועים שהשפיעו לרעה על מוניטין הבנק. לפרטים נוספים בדבר סיכון המוניטין ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי-עסקי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 27 בנובמבר 2017, התקשר הבנק בהסכם עם בעלי מניות בנק אגוד לרכישת 100% מבנק אגוד ומיזוגו עם הבנק בדרך של החלפת מניות. ביום 30 במאי 2018 התקבלה החלטת ממלא מקום הממונה על התחרות להתנגד למיזוג בנק אגוד עם ולתוך בנק מזרחי טפחות. הואיל ולא התקיימו תנאים מתלים לפרסום הצעת הרכש, הרי שלפי הוראות ההסכם, נחשב ההסכם כבטל מעיקרו החל מיום 27 ביוני 2018 ("המועד הקובע") ואין למי מהצדדים לו התחייבויות כלשהן הנובעות מההסכם ו/או טענות כנגד הצדדים האחרים בהסכם. ביום 5 באוגוסט 2018 התקשר הבנק עם בעלי המניות בבנק אגוד בתוספת להסכם, על פיה הוסכם כי המועד הקובע המוארך יחול בחלוף שנה ממועד חתימת התוספת להסכם וכי הצדדים וכן אגוד יגישו ערר על ההחלטה. ערר כאמור הוגש לבית הדין לתחרות ביום 6 בספטמבר 2018 וכן הוגשה תגובת רשות התחרות. ביום 8 ביולי 2019 התקשרו הצדדים בתוספת מספר 2 להסכם, לפיה, היה ועד ליום 30 בנובמבר 2019 יינתן פסק דין לפיו הערר נדחה, אזי יבוטל ההסכם ואולם אם לא יינתן פסק דין בערר עד לאותו מועד, יהא כל אחד מן הצדדים זכאי להודיע לצד השני על דחיית המועד הקובע ליום 31 בדצמבר 2019. התממשותה של עסקת רכישת בנק אגוד, אם וככל שתתממש, תאתגר את הבנק בשל מהלך המיזוג התפעולי של שני הבנקים לצד המשך מימוש יעדי התוכנית האסטרטגית הקיימת של מזרחי טפחות.

לפרטים נוספים בדבר הסכם עם בעלי המניות בבנק אגוד והתוספת, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017, דוח מידי מיום 30 במאי 2018 (מספר אסמכתא 01-053347-2018), דוח מידי מיום 25 ביוני 2018 (מספר אסמכתא 01-060643-2018), דוח מידי מיום 5 באוגוסט 2018 (מספר אסמכתא 01-072859-2018), דוח מידי מיום 8 ביולי 2019 (מספר אסמכתא 01-070000-2019).

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. הנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים בדבר תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון האסטרטגי-עסקי ראה דוח הסיכונים לשנת 2018 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים סביבתיים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2018.

יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפות בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018. לפרטים בדבר שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ובמכשירים נגזרים וחשבונאות גידור ראה פרק שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים לעיל.

בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן: "הצהרה על הגילוי").

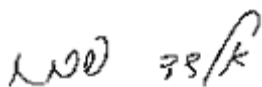
הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקרות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר לנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

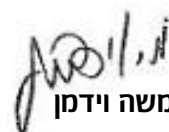
בהמשך להתאמת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים אשר בוצעו בשנת 2018, בוצעו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 התאמות נוספות הנוגעות לדוחות כספיים רבעוניים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו ליום 30 בספטמבר 2019 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום התקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

אלדד פרשר

מנהל כללי

משה ידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, כ' בחשוון התש"ף
18 בנובמבר 2019